

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Dominik Rybář

Ochrana autorských práv a mezinárodní právo

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Tomáš Dobřichovský, Ph.D.

Katedra: Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : 12. prosince 2018

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 109 653 znaků včetně mezer.

Dominik Rybář

V Praze dne 17. prosince 2018

Obsah

Úvod.....	2
1. K autorskému právu obecně.....	4
1.1. Postavení v rámci práva mezinárodního.....	4
1.2. Postavení v rámci práva duševního vlastnictví.....	6
2. Systém ochrany autorských práv.....	6
2.1. Revidovaná Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl.....	7
2.2. Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS).....	8
2.3. Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO).....	9
2.3.1. Internetové úmluvy WIPO.....	10
2.3.2. Struktura WIPO a způsoby harmonizace.....	10
2.4. Regionální úprava v rámci EU.....	12
2.4.1. Směrnice o autorském právu v informační společnosti.....	13
2.4.2. Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu.....	15
2.4.2.1. Aktuální stav.....	16
2.4.2.2. Sjednocení autorskoprávní úpravy, cíle Směrnice.....	16
2.4.2.3. Článek 11 - Ochrana tiskových publikací v souvislosti s digitálním užitím... ..	17
2.4.2.4. Článek 13 - Užití chráněného obsahu poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online, kteří ukládají a zpřístupňují velké množství děl a jiných předmětů ochrany nahrávaných jejich uživateli.....	19
3. Konkrétní znaky autorskoprávní ochrany.....	21
3.1. Minimální standard.....	22
3.2. Kritérium původnosti a jedinečnosti.....	23
3.3. Práva osobnostní a majetková.....	24
3.4. Zaměstnanecké dílo.....	26
4. Aktuální nepřipravenost autorskoprávní úpravy.....	28
4.1. Pojem subjektu autora.....	28
4.2. Co když autorem není člověk? – příklady řešení konkrétních problémů.....	29
5. Tendence současného vývoje – návrh legislativní úpravy.....	32
5.1. Hmotněprávní řešení.....	32
5.2. Úroveň a proces úpravy.....	34
5.2.1. Mezinárodní úroveň úpravy.....	34
5.2.2. Evropská úroveň úpravy.....	35
Závěr.....	37
Seznam použitých zdrojů.....	39
Abstrakt.....	44
Abstract.....	45

Úvod

Autorskoprávní ochrana v rámci mezinárodního práva je tématem v dnešní době velice aktuálním. Důležitost nadnárodní legislativní úpravy této oblasti je velmi vysoká, jak kvůli obecné globalizaci ve všech sférách trhu, tak kvůli neustálému pokroku nových technologií, nehledících na hranice jednotlivých států. Otázka harmonizace této oblasti je tak nadále řešena jak v rámci organizací a úmluv na úrovni celosvětové, tak na úrovni regionální. Ochrana autorského práva je úzce svázána s technologickým vývojem a tím pádem je, a s největší pravděpodobností i nadále bude, tématem současným a hodným zvláštního zřetele. Právní úprava oblasti, která je tímto způsobem vázána na technologický pokrok, bude ale také vždy z logiky věci o pár kroků pozadu za reálným stavem. Ačkoli legislativní reakce na neustálé technologické změny nejsou nejjednodušší disciplínou, jsou o to více disciplínou důležitou. Tématu ochrany autorského práva jsem se věnoval v rámci svého semestrálního studia v Belgickém království, kde jsem měl možnost seznámit se s aktuálními problémy řešenými v rámci autorskoprávní ochrany a pohledem zahraničních kolegů na tuto problematiku.

Cílem práce je představit vybrané aspekty mezinárodní úpravy autorského práva ve vztahu k novým technologiím. Práce není komplexním popsáním problematiky mezinárodní ochrany autorských práv, ani to v rámci jejího rozsahu není ambicí. V rámci práce bude zmapováno současné postavení autorskoprávní ochrany na mezinárodní úrovni včetně aktuálně projednávané úpravy této oblasti a poukazuje na nové směry a možné bližící se problémy, to vše především v souvislosti s nástupem nových technologií. Práce se tak ve své první části věnuje vymezení aktuálních legislativních východisek této oblasti. Přiblížíme si úmluvy a mezinárodní organizace, ze kterých současná úprava vychází a jejich postavení v rámci systému ochrany autorských práv. Dále se podíváme na připravovanou legislativu na půdě Evropské unie, jež je přijímána v reakci na technologický pokrok ve vytváření i distribuci autorských děl, a která v současnosti vzbuzuje nemalé kontroverze.

Druhá část práce je zaměřena na analýzu institutů autorského práva potřebných pro výsledný návrh možné legislativní úpravy. Pozornost se věnuje minimálnímu standardu pro ochranu autorského práva, specifitěji ještě kritériím původnosti a jedinečnosti. Dále pak právům osobnostním a majetkovým, v rámci kterých bude přiblížen rozdíl dualistické koncepce autorských práv typický pro kontinentální právní systém a monistický přístup, ke kterému směřují spíše země vycházející z právního systému common-law. A také se zaměříme na koncept zaměstnaneckých děl a způsobu převodu autorských práv na subjekt odlišný od původního autora.

Poslední a cílovou částí je poukázání na problém současného stavu legislativní úpravy na poli mezinárodního práva autorského, a to absence úpravy pro další z nových technologií, umělou

inteligenci. Hlavní otázkou, s kterou se práce v této části bude vypořádávat, je ochrana autorských děl vytvořených umělou inteligencí a s tím související možnost udělení autorskoprávní ochrany subjektu odlišnému od člověka. V návaznosti na zmíněné, je cílem také předložit varianty řešení a možnosti předejití problémům v rámci mezinárodní harmonizace práv duševního vlastnictví. Nejdříve využijeme představené teoretické instituty autorského práva k hmotněprávnímu návrhu úpravy děl vytvořených umělou inteligencí. Následně využijeme popsáního systému legislativní úpravy autorských práv na mezinárodní úrovni, abychom navrhli nejvhodnější způsob jakým změny úpravy docílit.

K dosažení těchto cílů bude využito analýzy úpravy autorskoprávní ochrany na mezinárodní úrovni, jejímu kritickému zkoumání a idealizace této právní úpravy při návrhu možného řešení budoucího směřování.

1. K autorskému právu obecně

Autorské právo je odvětvím úzce spjatým s technologickým pokrokem. Jeho rozvoj je vázáný na rozvoj technologií k výrobě či šíření autorských děl a jedná se tak o odvětví relativně nové. I když jeho počátek bychom mohli spojit už s možností šíření autorských děl vynálezem knihtisku v 15. století,¹ za počátek moderního autorského práva je převážně považován rok 1710 a přijetí prvního moderního autorského zákona v Anglii.² Nové možnosti, technologické pokroky a změny ve vytváření či šíření autorských děl s sebou nesou i novou potřebu jejich ochrany a mají tak přímý vliv na vývoj autorského práva.³ Právo v této oblasti, jak je obecně zvykem, zůstává lehce pozadu a dohání realitu, která jde stále vpřed.⁴

1.1. Postavení v rámci práva mezinárodního

I po sto letech směřujících k harmonizaci se podstata autorského práva stále ocitá v právních rádech na národní úrovni.⁵ Vychází to ze zásady teritoriality, která tuto oblast výrazně ovlivňuje. V základní rovině je tak rozhodným právem právo státu, kde má být ochrana poskytnuta (stát ochrany), nikoli právo státu, kde bylo dílo vytvořeno nebo kde pobývá autor. Bez mezinárodní ochrany a harmonizace této oblasti by národní úpravy byly překážkou nejen mezinárodnímu obchodu, ale při neexistenci minimální společné úrovně ochrany, vůbec jakémukoli mezinárodnímu rozměru této oblasti.⁶

Pro autorské právo na mezinárodní scéně je významné rozdělení do dvou oblastí. Oblast kontinentálního právního systému a oblast systému anglo-amerického (common-law). Stejně jako jsou kontinentální a anglo-americký právní systém vystavěny na odlišných principech i autorské právo v rámci těchto systémů vznikalo odlišně. Zatímco kontinentální právo chápe autorskopravní ochranu jako ochranu autora a jeho vlastnického práva k danému dílu, aby si autor mohl takzvaně užít plodů své práce, anglo-americký právní systém vidí v autorskopravní ochraně spíše sociálně ekonomické opodstatnění. Chápe tak autorské právo (*copyright*) ve smyslu motivace autora a prospěšnosti pro společnost. Ochrana má motivovat autory k tomu, aby díla tvořili, což přináší

¹ TELEC, Ivo. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. Brno: Doplněk, 1994. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. str. 72-73. ISBN 80-210-0885-7.

² TORREMANS, Paul, ed. *Copyright law: a handbook of contemporary research*. Cheltenham, UK: Edward Elgar, 2007. Research handbooks in intellectual property. str. 7. ISBN 978-1-84542-487-9.

³ CHANDRA, Ramesh. *Issues of intellectual property rights*. Delhi, India: Isha Books, 2004. str. 1. ISBN 9788182050952.

⁴ Rozhovor s doc. JUDr. Palvem SVOBODOU, PhD., předsedou Výboru pro právní záležitosti u Evropského parlamentu. Studio Brusel, 12.4.2017. Dostupné z: <https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-politika/459501/roboti-maji-nest-pravni-odpovednost-za-sve-ciny-zni-z-eu-svoboda-nesmysl.html>

⁵ GOLDSTEIN, Paul a P. B. HUGENHOLTZ. *International copyright: principles, law, and practice*. 3rd ed. Oxford; New York: Oxford University Press, c2013. str. 10. ISBN 9780199794294.

⁶ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). str. 370-371. ISBN 9788075022400.

užitek celé společnosti. Samotná Ústava spojených států amerických pak zakotvuje pravomoc Kongresu „*podporovat rozvoj vědy a umění tím, že poskytne autorům a vynálezci na určitý čas výlučná práva na jejich díla a vynálezy*“. To vyjadřuje určitou povahu autorských práv v rámci systému ochrany v USA jako nikoli práva přirozená, ale pozitivně vytvořená zákonodárcem. Důsledkem je pak neexistence či značné oslabení osobnostních autorských práv v některých zemích common-law, jako je právě USA.⁷ Rozdíly se s postupnou globalizací pochopitelně stírají. USA v rámci přistoupení k Bernské úmluvě, cemuž se budeme věnovat dále, mají povinnost v některých případech uznávat osobnostní práva autorů. Kontinentální právní systém na druhou stranu dává postupně větší váhu ekonomickému aspektu autorskoprávní ochrany. To se v současnosti projevuje především v nařízeních Evropské unie týkajících se autorskoprávní ochrany, které vychází ze snahy Evropské komise o dosažení určitých ekonomických cílů a efektivnějšího fungování jednotného evropského trhu.⁸ Ale odlišnosti uchopení některých institutů, převážně těch vycházejících právě z osobnostní stránky autorského práva v kontinentální úpravě, jsou velmi znatelné.

Něco však tyto na první pohled oddělené oblasti spojuje. Soubor mezinárodních smluv, zajišťujících minimální standard autorskoprávní ochrany ve všech signatářských státech. Úprava v rámci těchto smluv zajišťuje samotnou použitelnost autorských práv v mezinárodních vztazích, bez kterých by se nejen autorské právo, ale i dnešní moderní společnost neobešla. Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl (1886), nejdůležitější mezinárodní úmluva v oblasti autorského práva, jejímiž signatáři je 176 států, a které se bude práce dále blíže věnovat, nastiňuje základní definici autorskoprávní ochrany. Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS), která klade důraz na možnost komercionalizace duševního vlastnictví či Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO), jež je aktuálně hlavní platformou pro sjednávání mezinárodních úmluv v této oblasti.⁹ To všechno jsou východiska mezinárodní úpravy autorského práva, která jsou dnes již samozřejmostí, a na kterých musíme dále stavět a inovovat je, aby byla schopna pojmut další éru technologického pokroku.

⁷ PRCHAL, Petr. *Zakázková autorská díla z pohledu práva závazkového a autorského*. Praha: Linde Praha, 2013. str. 92. ISBN 978-80-7201-903-8.

⁸ KOELMAN, Kamiel J., Copyright Law & Economics in the Copyright Directive: Is the Droit D'Auteur Passe?. *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 2004, str. 603 a násl., Dostupné z SSRN: <https://ssrn.com/abstract=428480>.

⁹ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al., cit. d., str. 369

1.2. Postavení v rámci práva duševního vlastnictví

Autorské právo je součástí práv duševního vlastnictví. Základ těchto práv na mezinárodní úrovni můžeme nalézt v článku 27 Všeobecné deklarace lidských práv (1948), který zaručuje právo každému na ochranu morálních a materiálních zájmů, které vyplývají z jeho vědecké, literární nebo umělecké tvorby.¹⁰

Systém práva duševního vlastnictví lze rozdělit na dvě základní kategorie. První kategorií jsou autorská práva a práva s autorským právem související a druhou kategorií jsou průmyslová práva.¹¹ Na mezinárodní úrovni můžeme pozorovat jak úpravu obecnější kategorie práv duševního vlastnictví, v rámci které je pak autorskoprávní ochrana zahrnuta, jako je tomu např. u Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS) nebo Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO), tak ale také úpravu zaměřenou čistě na práva autorská, např. již zmíněná Bernská úmluva či směrnice o autorském právu na regionální úrovni Evropské unie.

2. Systém ochrany autorských práv

V následujících podkapitolách bude představen systém mezinárodní ochrany autorského práva, podstatné smlouvy pro cíl této práce, co a proč upravují a kdo je spravuje. Získáme tak obraz aktuálního stavu, jeho reakce v průběhu času na vývoj nových technologií a budeme schopni vyhodnotit, jakým způsobem a na jaké úrovni by bylo nejvhodnější představit novou úpravu autorského práva. Potřeba mezinárodní úpravy v oblasti ochrany autorských práv je dána nutností řešení důsledků zásady teritoriality. Jak bylo zmíněno, zásada teritoriality je jednou ze základních zásad této oblasti a v rámci globálního světa moderních technologií může být problematickou.

V 19. století byla snaha překonat tuto problematiku pomocí biletarárních dohod mezi státy. Tento systém byl však velice nepřehledný, neboť tím, že jednotlivé dohody se od sebe lišily byla orientace z pozice autorů poměrně náročná. Francie, jedna ze zemí s největším exportem autorských děl, tak začala pracovat na myšlence univerzálního mezinárodního autorského práva.¹²

Význam mezinárodních smluv pro vnitrostátní úpravu je dán jejich postavením v právních řádech jednotlivých států. Jako je tomu např. v České republice, kde je jejich aplikační přednost zakotvena pomocí článku 10 Ústavy. Smlouvy však musejí být této aplikační přednosti schopny,

¹⁰ What is intellectual property?, WIPO Publication No. 450(E). str. 3. ISBN 978-92-805-1555-0. Dostupné z: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/intproperty/450/wipo_pub_450.pdf

¹¹ Dle čl. 2 Úmluvy o zřízení světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) mezi práva duševního vlastnictví řadíme práva: k literárním, uměleckým a vědeckým dílům, k výkonům výkonných umělců, ke zvukovým záznamům a k rozhlasovému vysílání, k výkonům výkonných umělců, ke zvukovým záznamům a k rozhlasovému vysílání, k vynálezům ze všech oblastí lidské činnosti, k vědeckým objevům, k průmyslovým vzorům a modelům, k továrním, obchodním známkám a známkám služeb, jakož i k obchodním jménům a obchodním názvům, na ochranu proti nekalé soutěži a všechna ostatní práva vztahující se k duševní činnosti v oblasti průmyslové, vědecké, literární a umělecké.

¹² GOLDSTEIN, Paul a P. B. HUGENHOLTZ. cit. d., str. 17–20.

proto je rozdělujeme na tzv. self-executing a non-self-executing. Self-executing normy jsou takové normy, které dostatečně konkrétně upravují práva a/nebo povinnosti vnitrostátních subjektů¹³ (Bernská úmluva), non-self-executing jsou v tomto případě potom ty, kde jejich vymezení není dostatečně určité a často jsou adresovány přímo členským státům (TRIPS).¹⁴ Na takové se pak občané signatářských států nemohou přímo dovolávat.

2.1. Revidovaná Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl

Jedná se o základní dokument upravující autorskoprávní ochranu na poli mezinárodního práva. Aktuálně je podepsána 176 státy¹⁵, včetně všech států Evropské unie. Je postavena na zásadách teritoriality a národního zacházení. Na základě zásady teritoriality se ochrana řídí právem státu, pro jehož území se uplatňuje (stát ochrany). Mimo stát původu díla, tedy ve státě, který na základě Bernské úmluvy poskytuje ochranu, se uplatňuje zásada národního zacházení, čili poskytování stejných práv a stejné ochrany cizím státním příslušníkům, jako těm vlastním. Ve státě původu díla se dle čl. 5 odst. 3 Bernské úmluvy ochrana díla řídí vnitrostátním právem státu původu. Pro uplatnění mezinárodní úpravy tak potřebujeme mezinárodní prvek. Nejedná se tedy o úmluvu, která by zasahovala do vnitrostátního práva, pokud mezinárodní prvek dán není.¹⁶ Jedním z největších přínosů Bernské úmluvy bylo zakotvení minimálního standardu mezinárodní ochrany autorských práv pro jeho signatářské státy, což zamezilo neuznávání autorských práv u děl jiného původu a práv cizích státních příslušníků, alespoň v jejich základním rozsahu. Důležitým článkem, kterému bude práce věnovat pozornost v podkapitole osobnostních a majetkových práv je článek 6 bis Bernské úmluvy, který osobnostní práva zakotvuje. Protože signatáři jsou ale i země systému common-law, které tíhnou spíše k monismu těchto práv, ukážeme si také jak reálný je vliv tohoto ustanovení právě na země, které v osobnostních právech, vycházejících původně z Francie, tradici nemají.¹⁷

Většina norem v Bernské úmluvě je schopna bezprostřední aplikace (self-executing), neboť přímo a dostatečně konkrétně upravují práva a povinnosti vnitrostátních subjektů. Obsahuje normy nejen o majetkových autorských právech, ale také o právech osobnostních. Nalezneme v ní také základní definici díla jako předmětu autorskoprávní ochrany. Na základě té je poskytována ochrana všem výtvorům z literární, vědecké a umělecké oblasti, bez ohledu na způsob nebo formu

¹³ Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2858/13.

¹⁴ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘIČOVSKÝ, et al., cit. d., str. 370, 373.

¹⁵ WIPO-Administered Treaties. *World Intellectual Property Organization* [online]. [cit. 2018-11-09]. Dostupné z: http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=15

¹⁶ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘIČOVSKÝ, et al., cit. d., str. 372-373.

¹⁷ STANDLER, Ronald B. *Moral Rights of Ruthors in the USA*. 2012. str. 1-4. Dostupné z: <http://www.rbs2.com/moral.pdf>

jejich vyjádření, jsou-li zachyceny na hmotný záznam.¹⁸ Důraz je kladen na ochranu vyjádření na rozdíl od samotných myšlenek, postupů, výrobních metod nebo matematických pojmů jako takových, kterým ochrana poskytována není.¹⁹ Legislativy jednotlivých států poté specifikují další požadavky jako originalitu nebo autorovo mentální úsilí, aby tato díla požívala autorskoprávní ochrany, čemuž se bude práce dále blíže věnovat.²⁰ Co však v Bernské úmluvě schází a je podstatným pro cíl této práce, je definice autora samotného.

2.2. Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS)

TRIPS vznikla jako příloha Dohody o zřízení světové obchodní organizace (WTO), což bylo výsledkem tzv. uruguayského kola GATT z let 1986-1994. Důvodem pro zařazení problematiky duševního vlastnictví do jednání GATT byl fakt, že podíl výrobků chráněných duševním vlastnictvím a jeho odraz v mezinárodním obchodu se stal velmi významným. Porušování těchto práv poškozovalo investory a vznikl tak veliký tlak na přijetí nové úpravy této oblasti.²¹ TRIPS je tak součástí smluvního systému WTO a ta prostřednictvím svého specializovaného orgánu, Rady pro TRIPS, tuto dohodu spravuje. Inkorporuje do sebe převážnou část Bernské úmluvy, když ve svém čl. 9 uvádí, že strany TRIPS, členové WTO, jsou vázáni články 1 až 21 Bernské úmluvy, vyjma článku 6bis, k čemuž se blíže dostaneme v následujících kapitolách.²² Avšak rozdílů oproti Bernské úmluvě je hned několik. TRIPS je zaměřena pouze na obchodní aspekty duševního vlastnictví a postrádá tak úpravu osobnostních práv vymezenou právě v článku 6bis. Na druhou stranu je však úprava TRIPS komplexnější, neboť upravuje nejen oblast autorského práva, ale i ostatní práva duševního vlastnictví. Adresátem naprosté převahy norem jsou signatářské státy, nikoli přímo subjekty vnitrostátního práva. Uvažovat o přímé aplikovatelnosti těchto norem a jejich dovolání se u vnitrostátních soudů, je ve většině případů vyloučeno a normy v rámci TRIPS přímo aplikovatelné nebudou (non-self-executing normy).²³ V neposlední řadě jako jediná mezinárodní smlouva obsahuje poměrně podrobnou úpravu způsobů vynucení práv duševního vlastnictví, včetně úpravy řešení sporů mezi jednotlivými státy. I když

¹⁸ *Berne convention for the protection of literary and artistic works, of September 9, 1886, completed at Paris on May 4, 1896, revised at Berlin on November 13, 1908, completed at Berne on March 20, 1914, revised at Rome on June 2, 1928, revised at Brussels on June 26, 1948, revised at Stockholm on July 14, 1967, and revised at Paris on July 24, 1971.*

¹⁹ Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, Apr. 15, 1994, Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization, Annex 1C, 1869 U.N.T.S. 299, 33 I.L.M. 1197 (1994), Art. 9(2).

²⁰ GOLDSTEIN, Paul a P. B. HUGENHOLTZ. cit. d., str. 191-194.

²¹ DOBŘÍCHOVSKÝ, Tomáš. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví: v kontextu evropského práva, dohody trips a aktivit WIPO*. Praha: Linde, 2004. str. 26. ISBN 80-7201-467-6.

²² Sdělení č. 191/1995 Sb., Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO), Příloha 1C, Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví. Článek 9.

²³ DOBŘÍCHOVSKÝ, Tomáš. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví: v kontextu evropského práva, dohody trips a aktivit WIPO*. cit. d., str. 37.

je TRIPS oproti Bernské úmluvě velikým krokem vpřed, ani tato dohoda není s to čelit digitálnímu věku nových technologií. Zaostává už například v absenci práva rozhodovat o užití díla na internetu prostřednictvím práva na sdělování a zpřístupňování veřejnosti.²⁴ Kýžená mezinárodní definice autora taktéž chybí.

2.3. Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO)

WIPO je jedna ze specializovaných organizací spadajících pod OSN. Oficiálně byla založena v roce 1967 Úmluvou o zřízení světové organizace duševního vlastnictví, nicméně samotný počátek WIPO sahá do let 1883 a 1886 kdy byla přijata Pařížská a Bernská úmluva. Obě tyto úmluvy daly vzniknout mezinárodnímu aparátu, který je pod dohledem švýcarské federální vlády spravoval. Spojení administrativního aparátu z Pařížské a Bernské úmluvy dalo roku 1893 vzniknout Spojeným mezinárodním úřadům na ochranu duševního vlastnictví (BIRPI), jež byly předchůdcem WIPO. Hlavním cílem organizace je, dle organizace samé, napomáhat skrze mezinárodní spolupráci k vytváření, rozšiřování, užívání a ochraně děl vytvořených lidskou myslí, a to v zájmu ekonomického, kulturního a sociálního pokroku lidstva. Zde můžeme opět vidět požadavek na vytvoření díla lidskou myslí, jenž bude práce dále konfrontovat. K technologickému a vědeckému pokroku týkajícího se duševního vlastnictví se WIPO snaží stavět proaktivně. Jednou z rolí WIPO je právě najít a přednést řešení právních a administrativních problémů spojených s vývojem technologií.²⁵ Mělo by tak být cílem WIPO nastavit právní úpravu pro budoucnost. Stejně jako se WIPO zasadilo o novou právní regulaci v době rozvoje internetu, domnívám se, že je čas se stejným způsobem věnovat technologii dnešního rozvoje, umělé inteligenci.

Na půdě WIPO je spravována většina mezinárodních smluv týkajících se práva duševního vlastnictví, mezi něž patří i Bernská úmluva, Římská úmluva upravující práva s autorským právem související či internetové úmluvy WIPO a je i nadále hlavní platformou pro sjednávání mezinárodních úmluv v oblasti duševního vlastnictví.²⁶ Od uzavření dohody TRIPS tak existuje dvoukolejnost ochrany práv duševního vlastnictví. WIPO na jedné straně a WTO, spravující TRIPS, na straně druhé. I když tato dvoukolejnost a částečně rozdílné zájmy obou organizací²⁷ vytváří jakési konkurenční prostředí, pro dosažení jejich cílů je nutná spolupráce a sblížování WTO a WIPO, jak vychází i z preambule Dohody o vytvoření WTO a je i dále potvrzeno Dohodou

²⁴ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘIČOVSKÝ, et al., cit. d., str. 379-380.

²⁵ WIPO Intellectual Property Handbook on Policy, Law and Use. WIPO Publication 489E. str. 4-6. ISBN 978-92-805-1291-5. Dostupné z: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/intproperty/489/wipo_pub_489.pdf

²⁶ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘIČOVSKÝ, et al., cit. d., str. 369.

²⁷ Zatímco WIPO se zaměřuje na obecnou úpravu oblasti práv duševního vlastnictví, hlavním zájmem WTO je jejich obchodní aspekt a možnosti komercializace, jak už vychází ze samotné dohody TRIPS. Priority se tak mohou místy lišit, obzvláště pokud se bude jednat o práva, která svou podstatu v mezinárodním obchodě primárně nemají, jako jsou práva osobnostní.

mezi WIPO a WTO z 22. prosince 1995.²⁸ V článku 2 dohody mezi WIPO a WTO je blíže stanovena spolupráce v oblasti sdílení informací. Vyplývá zde informační povinnost jak samotných organizací, tak jejich členských států, zejména v otázkách změny legislativy členských států týkajících se duševního vlastnictví,²⁹ což opět ukazuje na důležitost prvku teritoriality a administrativní komplikace, které způsobuje.

2.3.1. Internetové úmluvy WIPO

Smlouva o právu autorském (WCT, 1996) a Smlouva o výkonech výkonných umělců a zvukových záznamech (WPPT, 1996), známější pod označením Internetové úmluvy WIPO, jejichž účelem byla úprava ochrany autorských práv a práv souvisejících pro dobu digitálního věku, jsou jakýmsi doplněním předešlých mezinárodních smluv.³⁰ Jejich největší přínos můžeme vidět v zakotvení práva na sdělování veřejnosti dle čl. 8 WCT, které dává autorovi díla právo rozhodnout o zpřístupnění svého díla na internetu.³¹ Avšak nároky na úpravu autorských práv pro oblast internetu a digitálního světa, se od doby konstruování těchto smluv výrazně změnily. Pro dnešní potřeby je tato úprava již nedostatečná. Úroveň standardu ochrany, zakotvená těmito smlouvami na mezinárodní úrovni, však dosud překonána nebyla. Jinak je tomu ale v regionální oblasti práva evropského.

2.3.2. Struktura WIPO a způsoby harmonizace

WIPO spolupracuje na úpravě oblasti duševního vlastnictví a jejím rozvoji skrze vládní a mezivládní kooperaci se zahrnutím výše zmíněné dohody s WTO.³² Jak bylo řečeno, WIPO spravuje většinu mezinárodních smluv v této oblasti. Všichni signatáři každé jednotlivé smlouvy tvoří tzv. unii. Nejvyšším orgánem každé unie je valné shromáždění. Každá unie má své zástupce a ti tvoří valné shromáždění WIPO, které je také nejvyšším orgánem WIPO.³³ Mezi jeho pravomoci patří např. zvaní států k připojení se k Úmluvě o zřízení WIPO, schvalování rozpočtu či volba generálního ředitele WIPO. Veškerou administrativu zajišťuje Mezinárodní úřad WIPO sídlící v Ženevě, v jehož čele stojí generální ředitel WIPO. Dalším významným orgánem je koordinační výbor WIPO, který pomáhá vytvářet program valného shromáždění a poskytuje

²⁸ DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví: v kontextu evropského práva, dohody trips a aktivit WIPO*. cit. d., str. 35-36.

²⁹ Agreement Between the World Intellectual Property Organization and the World Trade Organization. Done in Geneva on 22 December 1995. Dostupné z: https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/wtowip_e.htm

³⁰ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al., cit. d., str. 382

³¹ Smlouva č. 33/2002 Sb. m. s., Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o přístupu České republiky ke Smlouvě Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském, čl. 8.

³² WIPO Intellectual Property Handbook on Policy, Law and Use. cit. d., str. 6.

³³ VOJČÍK, Peter. *Právo duševního vlastnictví*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Slovenské monografie. str. 432. ISBN 978-80-7380-527-2.

státům vyjádření k probíraným tématům. Nejvýznamnějším orgánem pro účel této práce je konference WIPO. Ta je tvořena ze zástupců unijních zemí, ale i zástupců zemí, které nejsou signatáři žádné z unií, ale pouze Úmluvy o zřízení WIPO. Mezi její kompetence patří schvalování změn v Úmluvě o zřízení WIPO a především projednávání obecných otázek týkajících se duševního vlastnictví a jejich dalšího možného vývoje.³⁴

WIPO poskytuje v současné době neefektivnější fórum pro sjednávání mezinárodních smluv v oblasti duševního vlastnictví. I přes to se však nemusí jednat o nejlepší způsob jak dosáhnout legislativních úprav daných oblastí, a to z důvodu náročnosti dosažení konsenzu při sjednávání mezinárodních smluv, obzvláště takových, které by se měly počtem signatářských států rovnat těm výše zmiňovaným. Mimo mezinárodních smluv, jsou tak na půdě WIPO využívány také „soft law“ instrumenty. Jde o více flexibilní přístup, který však může přinést výsledky v mnohem kratším časovém horizontu. I když také většinou vychází ze společné debaty států, odpadá zde problém dosažení konsenzu, v čemž mají soft law instrumenty nespornou výhodu, neboť nejsou závazné. Jedním ze způsobů může být přijetí rezoluce valného shromáždění WIPO. Taková rezoluce pak může obsahovat doporučení pro členské státy k přijetí konkrétních zásad či pravidel. Kde by se mezinárodní smlouva mohla zdát nejvhodnějším způsobem úpravy, tak WIPO zdůrazňuje, že ne vždy tomu tak musí být. S možnostmi a autoritou WIPO k vydání dokumentu obsahujícího modelové principy a pravidla ke způsobu řešení konkrétních problémů lze harmonizace a kýženého výsledku dosáhnout rychlejší a snazší cestou. Je tak možné navrhnout konkrétní legislativní úpravy, které mohou převzít, či se jimi inspirovat všechny legislativy členských států WIPO. Doporučení sice nemají stejný efekt vázanosti jako je tomu u mezinárodních smluv, avšak zaštitěné právé WIPO mají silný ovlivňující efekt na úpravu národních legislativ. Jakmile se členský stát značně potýkat s problémem absence úpravy v rámci autorského práva v souvislosti s umělou inteligencí, je pravděpodobné, že vyjde z úpravy stanovené právé v doporučení WIPO nebo se takovou úpravou nechá alespoň inspirovat. Příkladem může být Společné doporučení týkající se ustanovení o ochraně všeobecně známých známek (*Joint Recommendation Concerning Provisions on the Protection of Well-Known Marks*), které se stalo užívaným návodem pro úpravu ochrany všeobecně známých známek a na nějž se např. indický zákon o ochranných známkách výslovně odkazuje. Přijetí tohoto typu doporučení neznamená odvrácení se od úpravy v rámci mezinárodní smlouvy, naopak může znamenat první krok k vytvoření určitého standardu pravidel v dané oblasti, které může následný konsenzus a přijetí takové smlouvy velice usnadnit.³⁵

³⁴ Policy. WIPO: World Intellectual Property Organization [online]. [cit. 2018-11-01]. Dostupné z: <http://www.wipo.int/policy/en/index.html>

³⁵ WIPO Intellectual Property Handbook on Policy, Law and Use. cit. d., str. 360.

2.4. Regionální úprava v rámci EU

Úpravu autorského práva můžeme rozdělit do třech úrovní. V rámci primárního práva, kde jde především o závazek budování jednotného trhu a přijímání opatření, která zakotví evropskou úpravu autorských práv a jejich jednotnou ochranu v rámci oblasti EU, což vychází z článku 118 Lisabonské smlouvy. Druhou úrovní je úprava pomocí nařízení, která jsou obecně přímo aplikovatelná ve všech členských státech. Nařízení jsou prozatím využívána k úpravě dílčích aspektů autorskoprávní ochrany jako je vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány, přeshraniční přenositelnost on-line služeb či přeshraniční výměna formátově dostupných rozmnoženin. Obecné úpravě autorskoprávní ochrany se tak spíše vyhýbají. Třetí a nejčastější úrovní úpravy jsou směrnice. Směrnice k promítnutí do vnitrostátní úpravy musí být členským státem transponovány.³⁶ Právní úpravu autorského práva a práv s autorským právem souvisejícím tvoří 11 směrnic a 2 nařízení.³⁷

Ani na regionální úrovni Evropské unie nemůžeme hovořit o ucelené legislativní úpravě autorského práva. Úprava je vtělena převážně do směrnic, které se také věnují spíše dílčím aspektům autorskoprávní ochrany. Komplexní úprava zde schází a řada problémů jako oblast týkající se licenčních vztahů či osobnostních autorských práv není prozatím řešena vůbec.³⁸

Výše zmíněné mezinárodní smlouvy mají na úpravu v rámci EU značný vliv. Některé z nich byly uzavřeny přímo orgány EU v rámci jejich vnějších pravomocí, u jiných je EU smluvní stranou, vedle ostatních států, jako je tomu u Dohody TRIPS či Internetových úmluv WIPO. Tyto smlouvy jsou součástí evropského práva a sekundární normotvorba s nimi musí být v souladu. U Bernské úmluvy EU stranou není, avšak i přes to pro ni má značný interpretační význam. Nejen že jako signatář Dohody TRIPS musí dodržovat většinu jejich ustanovení, ale je na ni často odkazováno jak v autorskoprávních směrnicích, tak v rozhodnutích SDEU, čímž se stává nástrojem harmonizace autorského práva v oblasti EU.³⁹

Judikatura SDEU, které se budeme dále věnovat v kapitole o minimálních standardech autorského díla, hraje v této oblasti velmi podstatnou roli. Můžeme v ní pozorovat jednoznačný proaktivní harmonizační postup SDEU, který se snaží tímto konzistentním trendem své rozhodovací praxe dosahovat většího stupně obecné harmonizace a jednotného systému autorského práva i přes roztržitost legislativní úpravy obsažené ve směrnicích EU.⁴⁰ Otázkou

³⁶ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al., cit. d., str. 390.

³⁷ European Commission. *The EU copyright legislation: Digital Single Market* [online]. 1.1.2018 [cit. 2018-11-18]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/eu-copyright-legislation>.

³⁸ DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš., *K harmonizační roli SDEU při výkladu kritérií originality autorských děl*, kolektivní monografie *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta*, 2017, str.54. ISBN: 978-80-87975-75-6.

³⁹ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al., cit. d., str. 375.

⁴⁰ DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš., *K harmonizační roli SDEU*. cit. d., str. 60.

však je, do jaké míry by se měl SDEU snažit dosahovat harmonizace, ač taková není upravena legislativně. Dotváření legislativy ze strany SDEU tak místy čelí oprávněné kritice.

2.4.1. Směrnice o autorském právu v informační společnosti

Za jednu z nejdůležitějších harmonizačních směrnic v oblasti autorského práva můžeme považovat Směrnici o autorském právu v informační společnosti (Information Society Directive, dále jen „InfoSoc směrnice“). Byla přijata v roce 2001 a jejím cílem byla harmonizace autorskoprávní oblasti v souvislosti s informační společností. Technologický rozvoj zvětšil možnosti tvorby, rozšiřování a využívání autorských děl a i když nebylo nutné zavádět nové způsoby pojetí ochrany, bylo potřeba adaptovat existující právní regulaci, aby nedocházelo ke tříštění společného trhu.⁴¹

Obsahově lze InfoSoc směrnici rozdělit na dvě části. První, kam spadají články 2 až 5, které se věnují harmonizaci majetkových práv autora pro prostředí informační společnosti a druhou, spíše technickou část článků 6 a 7, které zavádí povinnosti určitých technologických prostředků a informací o správě práv. InfoSoc směrnice přináší ve své první části tři velmi důležitá autorská práva, a to právo na rozmnožování díla (čl. 2), právo na sdělování díla veřejnosti (čl. 3) a právo na rozšiřování díla (čl. 4).⁴²

Právo na rozmnožování poskytuje vlastníkům autorských práv „výlučné právo udělit svolení nebo zakázat přímé nebo nepřímé, dočasné nebo trvalé rozmnožování jakýmkoliv prostředky a v jakékoliv formě“. Možnost svolení k takovému rozmnožování se pak přímo váže na odměnu vlastníka práv z poskytnuté licence, což je i účelem ustanovení. Čl. 5 odst. 2 písm. b) přidává možnost členským státům stanovit výjimky, kdy u nekomerčního užití nebude udělení svolení nutné, za předpokladu, že se vlastníkům autorských práv dostane náhradní odměny. Ta je např. v české republice v takových případech vlastníkům práv vyplácena kolektivním správcem, Ochranným svazem autorským (OSA), z vybraných poplatků.⁴³ SDEU se výkladu ustanovení tohoto článku věnoval v rozhodnutí Padawan SL vs. Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE)⁴⁴, které stanovilo nutnost souvislosti mezi faktickým využitím prostředků šíření

⁴¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES, ze dne 22. května 2001, o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti. Preambule, odst. 4 - 6. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32001L0029>

⁴² SMEJKAL, Ladislav. Nová evropská směrnice o ochraně autorského práva v informační společnosti. *Ikaros* [online]. 2001, ročník 5, číslo 5 [cit. 2018-12-03]. urn:nbn:cz:ik-10719. ISSN 1212-5075. Dostupné z: <http://ikaros.cz/node/10719>

⁴³ VALEKOVÁ, Anna. *Náhradní autorské odměny ve světle poslední judikatury Soudního dvora Evropské unie* [online]. 1. 12. 2010 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nahradni-autorske-odmeny-ve-svetle-posledni-judikatury-soudniho-dvora-evropske-unie-68471.html>

⁴⁴ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 21. 10. 2010, ve věci C – 467/08 Padawan SL vs. Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE).

chráněného obsahu (nenahrané nosiče, přístroje) spotřebiteli a vznikem nároku na odměnu autora, zatímco v praxi se poplatky vybírali bez ohledu na tuto skutečnost.

Právo na sdělování díla veřejnosti, jež zakládá článek 3 odst. 1 InfoSoc směrnice se v rámci informační společnosti váže především k rozšiřování díla online. Tento článek a jeho výklad byl předmětem mnoha judikatorních rozhodnutí. Rozhodnutí SDEU ve věci Societa Consortile Fonografici (SCF) proti Marcou Del Corsovi⁴⁵, definovalo pojem veřejnosti. Následně bylo nutné vymezení pojmu tzv. nové veřejnosti, které přináší rozhodnutí ve věci SGAE⁴⁶. Další pětice vybraných rozhodnutí (SDEU ve věcech Svensson⁴⁷, BestWater⁴⁸, GS Media⁴⁹, Brein/Filmspeler⁵⁰ a Brein/Ziggo⁵¹) pak musela podávat vysvětlení, co se považuje za sdělování nové veřejnosti.⁵²

Třetí zmíněné právo, právo na rozšiřování, dává autorům výlučné právo svolit nebo zakázat jakoukoli formu veřejného rozšiřování jejich díla. Dle druhého odstavce dojde k vyčerpání tohoto

⁴⁵ Pojem veřejnosti byl dle zmíněného rozhodnutí definován jako „*bliže neurčený, dosti vysoký, počet potenciálních posluchačů*“. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 15. 3. 2012, ve věci C – 135/10 - Societa Consortile Fonografici (SCF) proti Marcou Del Corsovi.

⁴⁶ Zmíněné rozhodnutí stanovuje, že o novou veřejnost se jedná tehdy, je-li dílo zpřístupňováno veřejnosti, kterou vlastníci práv nebrali v potaz při udělení souhlasu k prvotnímu sdělení. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 7. 12. 2006, ve věci C – 306/05 - Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE) proti Rafael Hoteles SA.

⁴⁷ Velice známý rozsudek týkající se odkazů na novinové články, který jako první uvedl, že pokud vlastníci autorských práv umístí odkaz na dílo na veřejně přístupný web, potom umístění odkazu na toto chráněné dílo na webových stránkách třetí strany, není sdělováním nové veřejnosti. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 13. 2. 2014, ve věci C – 466/12 - Nils Svensson a další v. Retriever Sverige AB.

⁴⁸ Zatímco v předchozím případě Svensson šlo o novinové články, které byly na internet umístěny se souhlasem autora k prvotnímu umístění (ne k odkazu), zde šlo o umístění díla, kde souhlas nebyl dán. SDEU zde stanovil, že pokud odkaz směřuje k dílu umístěnému na původní web bez souhlasu vlastníka práv a subjekt, který odkaz umísťoval, věděl nebo musel vědět, že odkazuje na dílo zveřejněné bez souhlasu vlastníka práv, jedná se o zpřístupňování nové veřejnosti ve smyslu čl. 3 odst. 1 InfoSoc směrnice. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 21. 10. 2014, ve věci C – 348/13 - BestWater International GmbH v. Michael Mebes a Stefan Potsch.

⁴⁹ Skutkově se jednalo o zveřejnění odkazu na neoprávněně zveřejněné fotografie, pořízené pro časopis Playboy. Rozhodnutí navazuje na rozsudek ve věci Svensson a rozvádí ho ve smyslu, že umístění odkazu na chráněné dílo na jiné internetové stránce než na které vlastníci práv původně dílo zveřejnil, není sdělováním nové veřejnosti za předpokladu, že tím není sledován účel dosažení zisku a osoba nevěděla nebo nemohla rozumně vědět o protiprávní povaze svého jednání. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 8. 9. 2016, ve věci C – 160/15 - GS Media BV v. Sanoma Media Netherlands.

⁵⁰ Nizozemský podnikatel Jack Frederick Wullems nabízel na svých stránkách přehrávač, do kterého byly doinstalovány tzv. add-ons umožňující sledování streamingu nelegálně zveřejněného autorského obsahu. SDEU zde používá frázi „*při plné znalosti důsledků svého jednání*“, kterou podkládá rozhodnutí, že se jedná o sdělování nové veřejnosti, protože se jedná o porušení autorských práv. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 26. 4. 2017, ve věci C – 527/15 - Stichting Brein v Jack Frederik Wullems.

⁵¹ Rozhodnutí se týkalo platformy The Pirate Bay, která prováděla indexaci a vyhledávání mezi odkazy nahranými jejími uživateli. Tyto odkazy postavené na protokolu BitTorrent umožňují sdělení souborů mezi jejími uživateli. V rozsudku bylo konstatováno, že se jedná o sdělování nové veřejnosti, neboť i přes to, že odkazy na web neumísťovali přímo provozovatelé, museli však vědět, že tím zpřístupňují autorským právem chráněný obsah. V souvislosti s nemalými zisky plynoucími platformě The Pirate Bay z reklam, byl zahrnut i druhý požadavek zmíněný v rozsudku GS Media. Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 14. 6. 2017, ve věci C – 610/15 - Stichting Brein v Ziggo BV.

⁵² KUBA, Jaroslav. *Odkazy ve světle judikatorního vývoje SDEU* [online]. 19. 10. 2017 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/odkazy-ve-svetle-judikatorniho-vyvoje-sdeu-106511.html>

práva, pokud autor sám uvede, nebo k uvedení udělí souhlas, dílo v rámci jakéhokoli členského státu EU, a to pro celou oblast EU.⁵³

Na příkladu InfoSoc směrnice tak lze názorně vidět jaké interpretační problémy může způsobovat úprava, jež pracuje s pojmy, které sama nedefinuje. Tento problém bude vhodné mít na paměti v rámci následující podkapitoly. Přístup InfoSoc směrnice ponechal veliký prostor pro soudní výklad ustanovení jednotlivých článků. SDEU tak i zde prosazuje své proaktivní harmonizační tendence.

2.4.2. Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu

Jak bylo zmíněno, konkrétní regulace ze strany EU byly spíše dílčí povahy. Při nutnosti respektování zásady teritoriality se snažily upravovat převážně instituty národními úpravami dosud neupravené, protože v těchto případech bylo mnohem snazší dosáhnout konsenzu. Snaha o komplexnější úpravu autorských práv na úrovni EU přišla v roce 2015, kdy byla představena tzv. Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě.⁵⁴ V rámci ní byl 14. září 2016 zveřejněn tzv. druhý copyrightový balíček⁵⁵. Tento balíček obsahoval návrhy dvou nařízení a dvou směrnic.⁵⁶ Užití formy nařízení pro úpravu této oblasti dává najevo, že si EU dobře uvědomuje její význam.⁵⁷ Součástí návrhů tohoto balíčku byla i Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu. Jedná se o jeden z nejvíce kontroverzních legislativních počínů poslední doby. Mediální spekulace ohledně úrovně možných dopadů této směrnice se blíží mediální bublině vytvořené kolem adaptace GDPR. Jsou tyto názory oprávněné nebo jde jen o zbytečnou hysterii? A je tato nová úprava dostatečně progresivní, aby dokázala připravit evropský trh na dnešní i nadcházející éru moderních technologií?

V souvislosti s vývojem technologií se objevily nové způsoby užití, noví aktéři i obchodní modely. Zintenzivnilo se také přeshraničního užití a přístupu spotřebitelů k obsahu chráněného autorským právem. EU si uvědomuje potřebnost nové úpravy k zabránění roztržitému vnitřnímu trhu. Strategie pro jednotný digitální trh tak v této souvislosti vyslovuje potřebu po zmírnění rozdílů jednotlivých autorskoprávních systémů členských států.⁵⁸

⁵³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES. cit. d., čl. 4.

⁵⁴ Znamé též jako *A Digital Single Market Strategy for Europe*.

⁵⁵ Znamé též jako *Copyright Reform Package*.

⁵⁶ ANDRUŠKO, Alena., *Aktuálně o reformě autorského práva v EU*, kolektivní monografie *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta*, 2017, str.63. ISBN: 978-80-87975-75-6.

⁵⁷ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘIHOVSKÝ, et al., cit. d., str. 386-387.

⁵⁸ Návrh SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o autorském právu na jednotném digitálním trhu COM/2016/0593 final - 2016/0280 (COD). Důvodová zpráva. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52016PC0593>.

2.4.2.1. Aktuální stav

V návaznosti na výše zmíněnou strategii pro jednotný digitální trh a představený copyrightový balíček byl návrh Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu (dále jen „Směrnice“) postoupen Výboru Evropského parlamentu pro právní záležitosti. Výbor 12. října 2016 jmenoval zpravodajem pro tento návrh Theresu Cmodini Cachia, která 8. března 2017 představila svoji zprávu a navrhla zásadní změny v obsahu tohoto návrhu. Tyto se týkaly např. rozšíření výjimek pro vytěžování textů, zvýšení efektivity užití technologií k rozpoznávání obsahu či rozporování nového práva pro vydavatele zpravodajství v digitální podobě. V červnu 2017 byl jmenován nový zpravodaj, pan Axel Voss. V dalších měsících byla k návrhu připojována stanoviska jednotlivých výborů Evropského parlamentu.⁵⁹ 5. července 2018 Evropský parlament odmítl znění Směrnice a dal tak prostor k jejím změnám. 12. září 2018 byly na plénu Evropského parlamentu v prvním čtení schváleny pozměňovací návrhy Směrnice a byl dále schválen mandát Evropského parlamentu pro jednání o finálním znění Směrnice.⁶⁰

V současnosti tak probíhají neveřejná jednání mezi zástupci Evropského parlamentu a zástupci Rady (ministrů) EU. Počátkem roku 2019 by měl Evropský parlament znovu rozhodovat o schválení Směrnice, ve znění upraveném na základě probíhajících jednání.⁶¹

2.4.2.2. Sjednocení autorskoprávní úpravy, cíle Směrnice

Směrnice se zdaleka nevěnuje všem oblastem autorskoprávní ochrany, ani to není její ambicí. Úprava reaguje na specifické problémy vzniklé v souvislosti s rozvojem internetu a způsobem šíření převážné většiny autorských děl.

Hlavní zaměření Směrnice vede směrem k vyřešení problému, který vyvstal právě v souvislosti s posílením role internetu jako prostředku k šíření děl chráněných autorským právem. V rámci prostředí, ve kterém se aktuálně autoři na internetu pohybují, je pro většinu z nich velmi obtížné distribuovat svá díla prostřednictvím licence a dostat tak za ně spravedlivou odměnu. Spravedlivé odměny v rámci hodnoty, kterou tato díla přinášejí, se dostane pouze mizivému procentu, zatímco většina profitu směřuje ve prospěch tzv. poskytovatelů služeb informační společnosti, pod kterými si můžeme představit internetové platformy jako Facebook, YouTube či Google. Jedním z cílů je proto zajistit spravedlivý podíl na zisku z distribuce takových děl právě jejich autorům. Absence zajištění této ochrany by dle EU mohla ohrozit rozvoj evropské tvořivosti a produkce. Opatření v rámci Směrnice tak mají zlepšit vyjednávací pozici autorů pro získání

⁵⁹ ANDRUŠKO, Alena., cit. d., str.67-69.

⁶⁰ Reforma autorského práva: EP schválil svůj jednací mandát. *Tisková zpráva, plenární zasedání* [online]. 12. 9. 2018 [cit. 2018-11-17]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/press-room/20180906IPR12103/reforma-autorskeho-prava-ep-schvalil-svuj-jednaci-mandat>

⁶¹ EU copyright reform/expansion, TIMETABLE. Dostupné z: <https://juliareda.eu/eu-copyright-reform/>

odměny za využívání jejich děl těmito online platformami. Speciálně se pak Směrnice zaměřuje ještě na tiskové publikace resp. jejich vydavatelství, která nevyvážené rozdělení zisků z hodnoty, kterou vytvářejí, bytostně ovlivňuje. Jejich vyjednávací pozice k zajištění licencí pro online publikaci autorských děl by se tak díky Směrnici měla také zlepšit.⁶²

Důležitou částí Směrnice je aktualizování výjimek. Výjimky sice do jisté míry omezují postavení nositelů autorských práv, ale jsou ospravedlněné cíli veřejného zájmu. Směrnice se zaměřuje na tři oblasti výjimek. Digitální a přeshraniční užití v oblasti vzdělávání, což by mělo poskytnout jasnější právní prostor pro výzkumné pracovníky, zejména v oblasti využití nástrojů pro vytěžování textů a dat. Vytěžování textů a dat v oblasti vědeckého výzkumu, což by mělo umožnit studentům a učitelům využívat nové technologie pro efektivní vzdělávání. A oblast zachování kulturního dědictví, jejímž cílem je přinést institucím v oblasti kulturního dědictví podporu v zachovávání tohoto dědictví např. pomocí snazšího uzavření licencí k šíření komerčně nedostupných děl.⁶³

Stručně si představíme problematiku spojenou s články 11 a 13 Směrnice, neboť jde o nejaktuálnější legislativní problém v oblasti autorského práva spojený s novými technologiemi.

2.4.2.3. Článek 11 - Ochrana tiskových publikací v souvislosti s digitálním užitím

Článek 11 je jedním ze dvou kontroverzních a mediálně diskutovaných článků Směrnice. Je vyjádřením jednoho z cílů Směrnice, a to poskytnutí lepší ochrany a vyjednávací pozice k uzavírání licencí pro vydavatelství tiskových publikací, jak bylo zmíněno výše. Při přípravě Směrnice bylo diskutováno několik možností, jak k problému přistoupit. Od pouhého uspořádání dialogu dotčených stran pro řešení distribuce tiskových publikací, což se ukázalo jako nedostatečné, až po konkrétní vymezení jednotlivých práv. Nakonec byla zvolena cesta formou odkazu na již existující legislativu. Jádrem znění článku 11 spočívá v jeho odst. 1, který ve verzi navrhované Evropskou komisí zaručoval, že „*Členské státy poskytnou vydavatelům tiskových publikací práva stanovená v článku 2 a v čl. 3 odst. 2 směrnice 2001/29/ES k digitálnímu užití jejich tiskových publikací.*“. Jedná se o odkaz na InfoSoc směrnici představenou v předchozí podkapitole. Článek 2 InfoSoc směrnice stanovující právo na rozmnožování, by dával vydavatelstvím „*výlučné právo udělit svolení nebo zakázat přímé nebo nepřímé, dočasné nebo trvalé rozmnožování jakýmkoliv prostředky a v jakékoliv formě, vcelku nebo po částech*“. Článek 3 odst. 2 InfoSoc směrnice dává „*výlučné právo udělit svolení nebo zakázat zpřístupnění veřejnosti*“.⁶⁴ Tuto ochranu aktuálně požívají pouze přímí autoři příspěvků, za předpokladu, že na

⁶² Návrh SMĚRNICE. cit. d., Důvodová zpráva.

⁶³ Návrh SMĚRNICE. cit. d., Důvodová zpráva.

⁶⁴ Návrh SMĚRNICE. cit. d.

vydavatelství nepřevědou svá majetková práva. Čemu se tak ve skutečnosti snaží Směrnice předejít, když tato práva přiznává vydavatelstvím? S novým způsobem šíření tiskových publikací dochází k poklesu odběratelů periodik, což ohrožuje zisky vydavatelství. Vydavatelství při šíření zpráv pomocí internetu získává profit především z reklamy. Předpokladem k tomu je však navštívení webu vydavatelství, kde se reklama zobrazuje. Mediálně kontroverzní část této problematiky se týká tzv. článkových agregátů, jako je například Google News. Tento typ služeb nabízí uživatelům výňatky a shrnutí článků jednotlivých vydavatelství, aniž by s nimi nutně museli mít uzavřenou licenci. Uživatel si tak často přečte pouze toto shrnutí ze stránky článkového agregátu a stránky vydavatele už nenavštíví. Veškerý profit (z reklamy) tak zůstane na straně článkového agregátu.⁶⁵

V čem tedy spočívají ony kontroverze ohledně článku 11? Především jde o určitý typ zdvojení autorskoprávní ochrany. Jak bylo zmíněno, autorská práva k příspěvkům mají jejich autoři, kteří je mnohdy sami na vydavatelství převádí. Při zavedení samostatné ochrany pro vydavatelství by tak vznikly dvě vrstvy autorských práv s téměř totožným ekonomickým účelem. V souvislosti s tím vyvstávají otázky s kým vlastně jednat o získání licence, s autory příspěvků či vydavatelstvími? A v jakém vztahu budou tyto dvě ochrany mezi sebou? Další otázkou je, jestli tento způsob úpravy je vůbec schopen dosáhnout zamýšleného výsledku. V sousedním Německu byla obdobná úprava zavedena, což nezpůsobilo, že Google News by vyjednal s vydavatelstvími licence, nýbrž přestal jejich obsah zobrazovat, to ve výsledku vedlo k ještě většímu snížení návštěvnosti stránek vydavatelství.⁶⁶ Jak vyplývá z postoje Google News k dané situaci, je pravděpodobné, že by se obdobný problém projevil i v ostatních zemích s tímto typem legislativní úpravy. Výbor Evropského parlamentu pro právní záležitosti předložil 10. 3. 2017 návrh změn Směrnice, který však neprošel. Návrh měnil znění článku 11 způsobem, který by mohl dle mého názoru problémům částečně předejít. Na místo udělení zmíněných práv přímo vydavatelstvím by článek 11 zakládal pouze právní domněnku, že vydavatelství reprezentují práce autorů obsažené v publikacích a jsou oprávněna prosazovat práva těchto autorů vlastním jménem.⁶⁷ Tuto změnu vnímám jako určitý kompromis mezi výhodnějším postavením vydavatelství, ale zároveň zachování pouze jedné vrstvy autorskoprávní ochrany, což by dle mého názoru bylo v daném

⁶⁵ KUČERA David, HORKÝ Michal (CHSH Kališ & Partners). *Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu – máme se i nadále bát?* [online]. 24. 7. 2018 [cit. 2018-11-28]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/smernice-o-autorskem-pravu-na-jednotnem-digitalnim-trhu-mame-se-i-nadale-bat-107952.html>

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Draft report on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on copyright in the Digital Single Market: 2016/0280(COD), Amendment 52. str. 38 [online]. 10.3.2017. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2F%2FEPF%2F%2FNONGML%2BCOMPARL%2BPE-601.094%2B01%2BDOC%2BPDF%2BV0%2F%2FEN>

případě ideální. Díky hlasitým diskuzím ohledně problematiky možných dopadů Směrnice bylo 12. září 2018 Evropským parlamentem schváleno její znění v prvním čtení s pozměňovacími návrhy. Znění článku 11 tak bylo upraveno a poskytnutí zmíněných práv vydavatelům bylo navázáno na to, „*aby mohli získat spravedlivé a přiměřené odměny za digitální užití svých tiskových publikací poskytovateli služeb informační společnosti.*“⁶⁸. Zúžil se tím smysl výkladu k účelu získání spravedlivých a přiměřených odměn a také byl konkretizován subjekt, vůči kterému bude moci být článek 11 uplatněn, a tím jsou právě poskytovatelé informační společnosti. Základní problémy navržené úpravy, včetně problému zdvojení práv, však zůstávají nadále nevyřešeny.

2.4.2.4. Článek 13 - Užití chráněného obsahu poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online, kteří ukládají a zpřístupňují velké množství děl a jiných předmětů ochrany nahrávaných jejich uživateli

Druhým, pravděpodobně ještě více kontroverzním, článkem, je článek 13 Směrnice. Článek 13 představuje řešení dalšího z cílů Směrnice. Stejně jako u článku 11 dle předchozí podkapitoly, i zde jde primárně o poskytnutí výhodnějšího postavení, tentokrát přímo autorům. V tomto případě jde o úpravu vztahu mezi autory děl a tzv. poskytovateli služeb informační společnosti, kteří ukládají velké množství autorským právem chráněných předmětů, nahrávaných uživateli těchto služeb a umožňují k nim přístup veřejnosti (dále jen „Poskytovatelé služeb“). Jde především o platformy jako Facebook, YouTube, Reddit či Ulož.to, jež, podobně jako v předchozím případě Google News, mají obrovské zisky z reklam díky zveřejňování autorského obsahu. Podíl autorů na zisku za hodnotu, kterou přináší v rámci zveřejňovaných děl je často nedostatečný či nulový. První z navrhovaných možností řešení bylo opět uspořádání dialogu mezi dotčenými stranami. Bylo vyhodnoceno, že takový krok by měl velmi omezený dopad na možnost určovat podmínky pro nositele práv. Bylo tak přikročeno k možnosti, která stanovuje povinnost Poskytovatelů služeb k zavedení vhodných technologií a k podpoře uzavírání dohod s nositeli práv.

Jádro článku 13 leží právě v zavedení povinnosti Poskytovatelů těchto služeb přijmout „*ve spolupráci s nositeli práv opatření, která zajistí fungování dohod uzavřených s nositeli práv ohledně užití jejich děl nebo jiných předmětů ochrany nebo která zabrání tomu, aby byla prostřednictvím jejich služeb dostupná díla nebo jiný předmět ochrany, který nositelé práv na základě spolupráce s poskytovateli služeb identifikují. Tato opatření, např. používání účinných*

⁶⁸ Pozměňovací návrhy přijaté Evropským parlamentem dne 12. září 2018 k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o autorském právu na jednotném digitálním trhu (COM(2016)0593 – C8-0383/2016 – 2016/0280(COD)). Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2018-0337+0+DOC+PDF+V0//CS>

*technologií rozpoznávání obsahu, musí být vhodná a přiměřená.*⁶⁹. Jinými slovy, Poskytovatelé služeb se musí ujistit, že pro obsah, který zpřístupňují, jsou zajištěna potřebná oprávnění k jeho užití, v opačném případě by mohli nést odpovědnost za porušení autorskoprávní ochrany. Pod technologií rozpoznávání obsahu si pak můžeme představit tzv. upload filter, technologii, která je navázána na databáze autorských děl a při nahrávání obsahu porovnává tento obsah právě s databází děl⁷⁰, pokud najde shodu a není zajištěna potřebná licence k užití obsahu, zamezí uživateli takový obsah nahrát. Značným problémem je však už samotná technologie rozpoznávání obsahu, neboť její vývoj je velice nákladný a mohou si ho tak dovolit pouze ti největší hráči, což by mohlo vytvořit překážku vstupu na trh pro subjekty menší. Pro představu, v případě platformy YouTube šlo o investici přes 100 milionů dolarů do vývoje tohoto systému⁷¹. To by v důsledku bylo v přímém rozporu se smyslem Směrnice, která má dopomoci k rozmanitosti a spravedlivějšímu rozdělení zisků. Avšak dokonce i velcí hráči jako YouTube tuto úpravu nevitají. I když technologie rozpoznávání obsahu je v dnešní době u platformy YouTube nejlepší komerčně užívanou technologií tohoto typu, není stoprocentní a existuje relativně vysoké procento případů chybovosti, kdy autorským právem chráněný obsah tímto filtrem projde. Protože Směrnice nijak nedefinuje jaký způsob opatření je vhodný a přiměřený, není jisté, jestli by v případě porušení autorských práv zpřístupněním chráněného obsahu veřejnosti nedošlo ve výsledku k absolutní odpovědnosti Poskytovatelů, což by to znamenalo obrovské množství případů náhrady škody, které by museli řešit. Největší kritika veřejnosti směřuje právě k technologii rozpoznávání obsahu. Ta totiž ve většině případů není schopna vyhodnotit legální výjimky užití díla jako např. jeho parodické užití v podobě dnes velice rozšířených „memes“ či prostou citaci autorských děl. Tento způsob filtrování obsahu by tak mohl vést k omezení svobody vyjádření v prostředí internetu.⁷² Evropský parlament na zmíněné problémy opět reagoval a při schválení návrhu Směrnice s pozměňovacími návrhy ze dne 12. září 2018 byla poměrně rozsáhle měněna i textace článku 13.

⁶⁹ Návrh SMĚRNICE. cit. d., čl. 13.

⁷⁰ Nejznámější a nejvyspělejší systém současnosti pro kontrolu nahrávaného obsahu vznikl v roce 2007 a nalezneme ho u platformy YouTube, nazývá se Content ID. Vlastníci chráněného obsahu tento obsah poskytnou platformě, která si z něj vytvoří jakýsi otisk, potřebný pro rozpoznání shodného obsahu a ten uloží do databáze. Na základě těchto otisků je Content ID schopno rozeznat videozáznamy, audiozáznamy, ale také např. melodie, které se snaží původní dílo imitovat. Content ID porovnává obsah nahrávaný do platformy jejími uživateli, či obsah již nahraný, s otisky všech obsahů v databázi. Pokud systém nalezne shodu v obsahu, vlastník práv k tomuto obsahu má 3 možnosti. Zablokovat video obsahující shodu, převzít veškeré výtěžky plynoucí ze zveřejněného obsahu nebo si může vyžádat detailní analýzu sledování daného obsahu, jako např. v kterých zemích je nejvíce populární apod. Velká studia jako Disney mají spíše tendenci videa blokovat, i přes to většina vlastníků obsahu volí cestu převzetí výtěžku, kterého daný obsah dosáhne na základě reklamy v něm zobrazovaném platformou YouTube. Tento systém přinesl již biliony dolarů skutečným vlastníkům práv k nahranému obsahu a jeho vývoj stál přes 100 milionů dolarů. Content ID obsahuje nejen autorská díla běžných uživatelů, ale také databáze veškerých děl filmových či hudebních studií. (Zdroj: Systém Content ID na YouTube. Video dostupné z: <https://support.google.com/youtube/answer/2797370?hl=cs>)

⁷¹ Systém Content ID na YouTube. Video dostupné z: <https://support.google.com/youtube/answer/2797370?hl=cs>

⁷² KUČERA David. cit. d.

Ten je tak v aktuálním znění sice specifictější, avšak reálně problém stále neřeší, možná naopak vytváří problémy nové. Bylo zde doplněno několik odstavců, včetně odstavce 2b, který dává povinnost zavedení rychlých kontrolních mechanismů právě v případě, že by byl smazán obsah spadající pod legální výjimku (případ karikatur a parodií). Stížnosti v rámci těchto mechanismů by měly být v konečném důsledku podrobeny lidské kontrole.⁷³ Tyto úpravy ukazují sice snahu Evropského parlamentu o aktivní řešení možných problémů spojených s přijetím Směrnice, domnívám se však, že v aktuálním znění jsou stále nedostatečné. Představený požadavek na způsob řešení chybně vyhodnoceného zamítnutí zveřejnění či odstranění díla, které podléhá legální výjimce, se mi zdá být pro menší povinné subjekty nerealistický a pro ty velké extrémně ekonomicky zatěžující.

Obecně vnímám úpravu představenou Směrnicí jako pozitivní a věnující se oblasti, ve které je úprava nutná. Na druhou stranu však současné znění Směrnice může způsobit více škod než užítku. Poslední změny schválené Evropským parlamentem byly spíše kosmetického charakteru, než že by reálně řešily problémy se zněním Směrnice spojené. Pokud tak začátkem roku 2019, po jednání Evropského parlamentu a Evropské rady, nebudou prezentovány výraznější změny, její přijetí by bylo dle mého názoru ukvapenou chybou.

3. Konkrétní znaky autorskoprávní ochrany

Nabytí práv z autorskoprávní ochrany a jejich mezinárodní uznání je závislé na splnění určitých kritérií. V této kapitole se tak zaměříme na aspekt tzv. minimálního standardu. Pro udělení ochrany je podstatné, aby byly naplněny pojmové znaky autorského díla. Na úrovni mezinárodního práva můžeme nalézt požadavek vyjádření autorského díla v hmotné formě⁷⁴ nebo nutnost určitého stupně originality⁷⁵, ale souhrnné zakotvení pojmových znaků chybí. Je proto zatím na národních úpravách, aby tato kritéria blíže vymezily, čímž může docházet k odlišnostem v poskytování ochrany u jednotlivých děl v různých státech. Například česká právní úprava v autorském zákoně vymezuje tři pojmové znaky autorského díla. Prvním je, že se musí jednat o dílo literární či jiné dílo umělecké nebo vědecké. Druhým, že musí jít o jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora. Třetím pak, že musí být vyjádřeno v objektivně vnímatelné podobě. Z této generální klauzule jsou vyňaty počítačové programy, databáze, fotografie a díla obdobná, u kterých je podmínka mírnější, a to, že musí být původní v tom smyslu, že jsou autorovým duševním výtvozem.⁷⁶

⁷³ Pozměňovací návrhy přijaté Evropským parlamentem dne 12. září 2018. cit. d., článek 13.

⁷⁴ *Berne convention*, cit. d., Art. 2, par. 2.

⁷⁵ *Berne convention*, cit. d., Art. 2, par. 3-5.

⁷⁶ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al., cit. d., str. 70.

Dalším důležitým aspektem pro tuto kapitolu je rozdělení práv autora na práva osobnostní a práva majetková. Konceptu tohoto rozdělení bude v práci dále využito pro nastínění možnosti budoucích legislativních úprav v reakci na nové technologie. A v poslední řadě si přiblížíme koncept zaměstnaneckých děl a s ním spojený přechod autorských práv z osoby autora na jiný subjekt.

3.1. Minimální standard

Takzvaný minimální standard autorskopravní ochrany v mezinárodním právu je určen prostřednictvím mezinárodněprávních závazků členských států, které musí tyto závazky respektovat při národní normotvorbě resp. poskytování ochrany v rámci vnitrostátní úpravy.⁷⁷ V základu stojí opět Bernská úmluva zajišťující uznávání autorských práv mezi signatářskými státy. Jedná se o určité základní požadavky, které pokud dílo splňuje, požívá této ochrany ve všech členských státech, které tento standard musí zohlednit ve svých národních úpravách. Jak bylo již zmíněno v úvodu této kapitoly, jedním z požadavků je právě vyjádření díla v hmotné formě.⁷⁸ Nejsou tak chráněny myšlenky, ale pouze jejich vyjádření. Ukázkový příklad můžeme vidět v díle manželského páru Christo a Jeanne-Claude, který v rámci svého uměleckého díla látkou zahalil známý francouzský most Pont Neuf. Samotný nápad zahalovat objekty do látky, jak měl umělecký pár zvykem, chránit nelze, čili zahalit do látky například strom, by porušením autorských práv nebylo. Pokud bychom ale pořídili fotografii onoho mostu, který do látky zahalila umělecká dvojice, rozšiřování této fotografie by se za porušení autorských práv už považovat dalo.⁷⁹

Pokud jde o dílo samotné, je za něj dle Bernské úmluvy považováno veškeré vyjádření literárních a uměleckých prací.⁸⁰ Toto vymezení dále rozvádí jedna z Internetových úmluv WIPO, Smlouva o právu autorském (WCT), která ho aktualizuje v souvislosti s nástupem informačních technologií a rozšiřuje o počítačové programy a databáze.⁸¹

V neposlední řadě se dostáváme k prvku originality díla, který je také minimálním standardem, jenž dílo musí splňovat, aby mohlo požívat autorskopravní ochrany. Základ tohoto požadavku je vyjádřen v Bernské úmluvě⁸², nicméně není nijak blíže specifikován. Absence bližšího vymezení na mezinárodní úrovni tak způsobuje rozdílnosti jak v úpravách na úrovni regionální, tak o to více na úrovni národní. Mezi dva základní typy pojetí a rozšíření prvku

⁷⁷ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al., cit. d., str. 369.

⁷⁸ *Berne convention*, cit. d., Art. 2, par. 2.

⁷⁹ VAN ZIMMEREN, Esther. European, International & Comparative IP Law seminar. Antwerp, University of Antwerp, 21.11.2017.

⁸⁰ *Berne convention*, cit. d., Art. 2, par. 1.

⁸¹ World Intellectual Property Organization, Copyright Treaty, Apr. 12, 1997, S. Treaty Doc. No. 105-17 (1997), Art. 4-5.

⁸² *Berne convention*, cit. d., Art. 2.

originality díla patří kritérium původnosti a kritérium jedinečnosti jako dva odlišné požadavky na kvalitu díla.

3.2. Kritérium původnosti a jedinečnosti

Jeden z důležitých pojmových znaků a bližší rozvedení požadavku originality tak můžeme vidět v principech jedinečnosti a původnosti díla. Absence mezinárodní úpravy v této oblasti vede k odlišnostem ve vymezení tohoto kritéria v rámci národních úprav a můžeme tak vidět podstatné rozdíly v těchto požadavcích. V případě kritéria jedinečnosti, jak je tomu převážně v zemích kontinentálního právního systému, můžeme na příkladu české právní úpravy pozorovat, že důraz je směřován na „jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora“⁸³. Z komentáře k tomuto zákonu se pak můžeme dále dozvědět, že tvůrčí činnost při tvorbě díla je spojena s osobními vlastnostmi autora, a že se jedná o nezaměnitelnou činnost osobitého charakteru.⁸⁴ V anglické právní úpravě pak můžeme vidět příklad kritéria původnosti, typického spíše pro právní systém common-law, kde se ochrana přiznává *původnímu dílu nebo původnímu vyjádření*⁸⁵. Znak původnosti je oproti jedinečnosti vnímán jako znak spíše slabší. Systém common-law necílí na kreativitu, ale pracuje s požadavkem na přítomnost autorových schopností a jeho úsilí („skill and labour“).⁸⁶ Cílí na to, že autor vytvářel dílo vlastní prací, nezávisle, a směřuje ke zdůraznění ochrany hmotného vyjádření, na rozdíl od myšlenek a nápadů, které jako takové všeobecně zásadně chráněny nejsou. Autorskoprávní ochrana v USA si však k tomuto kritériu přidává ještě požadavek *tvůrčí schopnosti*⁸⁷, čímž se lehce přiklání ke kontinentálnímu pojetí jedinečnosti. Požadavek tvůrčí schopnosti je možno vidět i v rámci harmonizačních tendencí Evropské unie, a to především v judikatuře Soudního dvora Evropské unie. Ten zaujímá sjednocující koncepční postup, jenž vnímá jednotlivé evropské směrnice, které upravují pouze dílčí aspekty autorského práva, jako integrální celek, nikoli izolovaně.⁸⁸ Jedním z učebnicových příkladů, je Rozsudek Soudního dvora EU ve věci Infopaq International, kde Soudní dvůr EU dospěl k závěru, že i výňatek pouhých jedenácti slov je hoděn autorskoprávní ochrany za předpokladu, že kompozice těchto slov je

⁸³ ČESKO. § 2 odst. 1 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

⁸⁴ CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. § 2 [Autorské dílo]. In: CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. Autorský zákon. 5. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 3. ISBN 978-80-7400-671-5.

⁸⁵ UK Copyright, Designs and Patents Act 1988 (c.48), čl. 1, odst. 1.

⁸⁶ DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš., *Originalita autorských děl – vstříc (skryté) harmonizaci v EU?*, kolektivní monografie *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta*, 2014, str.40. ISBN 9788087975.

⁸⁷ U.S. Supreme Court Feist Pubs., Inc. v. Rural Tel. Svc. Co., Inc., 499 U.S. 340 (1991)

⁸⁸ DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš., *K harmonizační roli SDEU při výkladu kritérií originality autorských děl*. cit. d., str. 57.

duševním tvůrčím výtvorem autora. Klade tím důraz na kvalitu díla na rozdíl od kvantity.⁸⁹ Dalším takovým příkladem budiž Rozsudek Soudního dvora EU ve věci Eva-Maria Painer, který se týkal neoprávněného zveřejnění fotoportrétu. Fotograf pořídil portrét malé holčičky, která se následně stala pohřešovanou. Portrét byl využit při pátrání po její osobě a byl uveřejněn v tiskových publikacích, aniž by byla zajištěna licence od autora fotografie. Soudní dvůr EU zde dospěl k závěru, že fotoportrét je hoděn autorskoprávní ochranou, neboť je na autorovi jakým způsobem fotografii nasvítí, jakou použije kompozici či následnou úpravu, čímž je autorovým duševním výtvorem.⁹⁰ Tyto drobné definiční rozdíly mohou mít ve výsledku veliký vliv na interpretaci při udělování autorskoprávní ochrany a jsou podstatným východiskem pro pochopení postavení jednotlivých států k možnosti udělení autorskoprávní ochrany subjektu odlišnému od člověka.

3.3. Práva osobnostní a majetková

Rozdělení subjektivního práva autorského na práva osobnostní a majetková, typické pro kontinentální právní systém, je velice důležitým aspektem autorskoprávní ochrany, který dává autorovi na jedné straně možnost dispozice s částí těchto práv a na druhé straně zaručuje vliv autora na osud díla i po jejich případném převodu. Bernská úmluva opět zakotvuje základ tohoto rozdělení. Ve svém čl. 6 bis, věnujícímu se právě takzvaným „*moral rights*“⁹¹ neboli osobnostním právům, uvádí, že tato jsou na majetkových právech autorských nezávislá a i po postoupení majetkových práv autorských má autor stále neodejmutelné právo „*uplatňovat své autorství k dílu a odporovat každému znetvoření, zkomolení nebo jiné změně díla, jakož i jinému zásahu do díla, který by byl na újmu jeho cti nebo dobré pověsti*“⁹². Smyslem těchto práv byla jejich nepřevoditelnost. Měla by tak náležet autorovi vždy, bez ohledu na to, co se s dílem rozhodne udělat nebo pro koho dílo vytvoří. Jelikož jde o práva úzce spjata s osobou autora, v české právní úpravě, jeho smrtí, až na dvě výjimky⁹³, zanikají.⁹⁴ Jak bylo zmíněno, země systému common-law se přiklání spíše k monistickému pojetí autorských práv. Zde by se tak mohl vyskytovat problém v rámci jejich členství právě v Bernské úmluvě, neboť i na tyto země dopadají povinnosti plynoucí

⁸⁹ Rozsudek Soudního dvora EU ve věci Infopaq International A/S proti Danske Dagblades Forening, C-5/08, ze dne 16. července 2009.

⁹⁰ Rozsudek Soudního dvora EU ve věci Eva-Maria Painer proti Standard VerlagsGmbH a další, C-145/10, ze dne 1. prosince 2011.

⁹¹ *Berne convention*, cit. d., Art. 6bis.

⁹² VYHLÁŠKA č. 133/1980 Sb., ministra zahraničních věcí, ze dne 8. července 1980 o Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886, doplněné v Paříži dne 4. května 1896, revidované v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněné v Bernu dne 20. března 1914 a revidované v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971, čl. 6 bis.

⁹³ I po smrti autora lze uplatňovat právo autora osobovat si autorství k dílu, čili uvádět u díla jeho jméno či pseudonym. Druhým osobnostním právem, které lze uplatňovat i po smrti autora, je právo na zabraňování užití díla způsobem snižujícím jeho hodnotu. (SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘIČOVSKÝ, et al., cit. d., str. 90.)

⁹⁴ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘIČOVSKÝ, et al., cit. d., str. 84.

z článku 6 bis. Výklad tohoto článku se však ukázal jako velmi volný, což si přiblížíme na příkladu USA. Pro pochopení přístupu USA nejen k článku 6 bis, ale k celé Bernské úmluvě, je důležité poukázat na zákon, kterým USA Bernskou úmluvu implementovaly do federálního práva USA (The Berne Convention Implementation Act of 1988) a kterým se de facto vyhnuly použití Bernské úmluvy způsobem jako je tomu v kontinentální Evropě. Tento zákon v sobě obsahuje ustanovení, které výslovně vylučuje možnost osob v USA dovolat se práv z Bernské úmluvy přímo (vylučuje self-executing povahu jejích ustanovení). Je tak nutná vždy adaptace v rámci právního řádu USA, dle které se následně řídí její občané. V roce 1988 kdy USA přistoupily k Bernské úmluvě, deklarovaly, že v rámci vyhovění článku 6 bis, není nutné přijímat žádnou novou legislativu, a že současná legislativa dostatečně naplňuje požadavky tohoto článku. V roce 1990 byl na základě tlaku přijat zákon o vizuálních dílech (Visual Artists Rights Act of 1990, „VARA“), který měl garantovat určitou úroveň ochrany osobnostních práv, avšak pouze pro „vizuální umělce“ ztvárňující „vizuální díla“ jako fotografie či portréty. Nad to VARA obsahuje ještě spoustu výjimek jako koncept děl na objednávku (works-made-for-hire), který si představíme v následující podkapitole.⁹⁵ Jak vypadá reálný stav oproti kontinentálním státům, si ukážeme na následujících judikatorních příkladech z USA. Případ Vargas v. Esquier – autor v USA nemá žádné právo na uvedení svého jména či pseudonymu na díle, pokud takové není součástí smluvní dohody mezi autorem a vydavatelem. Zde vidíme popření jednoho ze základních osobnostních práv, které v naší právní kultuře nezaniká ani smrtí autora, a to označení díla autorovým jménem. Případ Gilliam v. ABC – obecně autor v USA nemá právo zabránit pozměnění či znětvoření svého díla, ale existují výjimečné případy, které uznávají autorovo právo na zabránění poškození či zničení díla. Další ze základních osobnostních práv, možnost autora zabránit v zasahování do jím vytvořeného díla, je jak zde vidíme, v USA pouze výjimkou.⁹⁶ Tyto příklady jen dotváří obraz toho jaký význam je v některých státech vzniklých na systému common-law dán na ekonomickou stránku autorských práv, resp. na majetková práva autorská.

S majetkovými právy autorskými, na rozdíl od těch osobnostních, disponovat lze bez omezení a jejich převodem nad nimi autor ztrácí kontrolu. V zaměstnaneckých vztazích je často nabývá osoba od autora odlišná automaticky. Mezi tato práva patří například právo díla překládat a udílet svolení k jejich překladu,⁹⁷ udílet svolení k rozmnožování díla,⁹⁸ k veřejnému

⁹⁵ SCHÉRÉ, Elizabeth. *Fordham International Law Journal: Where is the Morality? Moral Rights in International Intellectual Property and Trade Law* [online]. 2018, Volume 41(Issue 3, Article 6). str. 774-776. Dostupné z: <https://ir.lawnet.fordham.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2703&context=ilj>

⁹⁶ STANDLER, Ronald B. cit. d., str. 7.

⁹⁷ *Berne convention*, cit. d., Art. 8.

⁹⁸ *Ibid*, Art. 9.

provozování, předvedení díla nebo jeho přehrávání,⁹⁹ k vysílání, veřejnému sdělování nebo přenášení jakýmkoli prostředky,¹⁰⁰ či např. udělení souhlasu k filmovému ztvárnění díla¹⁰¹.

Oddělenost těchto práv můžeme pozorovat také v dohodě TRIPS. Jak bylo zmíněno, TRIPS zavazuje své signatáře k dodržování Bernské úmluvy, a to konkrétně jejích článků 1 až 21, avšak vyjma právě článku 6bis, věnujícímu se osobnostním autorským právům.¹⁰² Důvod exkluze tohoto článku je prostý, TRIPS je dohodou o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví a osobnostní práva se obchodních aspektů netýkají, resp. není nutné jim v tomto ohledu v rámci dohody TRIPS poskytovat ochranu.¹⁰³ Neznamená to však, že by to jakkoli ovlivnilo ochranu poskytnutou osobnostním právům právě Bernskou úmluvou, neboť jak je v čl. 2.2 TRIPS výslovně uvedeno, žádné ustanovení TRIPS se nedotkne povinností členů vyplývajících jim z Bernské úmluvy.¹⁰⁴

Oddělitelnost autorských práv od osoby autora, je klíčovou pro jeden z cílů této práce, kterým je návrh směru legislativní úpravy v souvislosti s rozvojem umělé inteligence, jak v práci dále uvidíme. Ať v případě kontinentálního systému a jeho dualismu jak bylo představeno zde, nebo v rámci některých zemí systému common-law a monismu těchto práv, autorská práva nejsou s osobou autora spjata bezvýhradně.

3.4. Zaměstnanecké dílo

Posledním institutem obecného autorského práva, který je třeba si definovat pro účely dosažení cíle této práce, je právě úprava zaměstnaneckých děl. V předchozích podkapitolách jsme si ukázali, že autorská práva v rámci kontinentálního systému můžeme vnímat jako takzvané dualistická. V základních případech tak máme osobu autora, která je nositelem veškerých autorských práv, a která je schopna s částí těchto práv disponovat (práva majetková) a část jí náleží z povahy autora jako subjektu, s těmi je dispozice omezena (práva osobnostní). V případě zaměstnaneckých děl se nám ale již od počátku vyskytují dva subjekty. Není zde pouze autor, který dále rozhodne o osudu svých práv, ale je zde zaměstnavatel v roli investora a autor, který je v postavení jakéhosi dodavatele.¹⁰⁵ Úpravu konceptu zaměstnaneckých děl na mezinárodní úrovni

⁹⁹ Ibid, Art. 11.

¹⁰⁰ Ibid, Art. 11 bis, Art 11 ter.

¹⁰¹ Ibid, Art. 14.

¹⁰² Sdělení č. 191/1995 Sb., Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO), Příloha 1C, Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví. Článek 9.

¹⁰³ WTO ECAMPUS. WTO E-LEARNING, Detailed Presentation of Copyright, To present Section 1 of Part II of the TRIPS Agreement on copyright and related rights, Presentation 12, Section II.B.6. MORAL RIGHTS.

[09.11.2018] Dostupné z:

https://ecampus.wto.org/admin/files/Course_385/Module_1629/ModuleDocuments/TRIPS_Copyrights-L2-R1-E.doc

¹⁰⁴ Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, cit. d., Článek 2.2.

¹⁰⁵ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘIČOVSKÝ, et al., cit. d., str. 177.

nenajdeme. Na úrovni Evropské unie je tento koncept vymezen pro počítačové programy ve směrnici č. 91/250/1991 o ochraně počítačových programů, ale obecnější vymezení postrádá.¹⁰⁶ Musíme tak opět hledat v úpravách na národních úrovních, kde tento koncept v různých obdobách existuje.

V případě právní úpravy České republiky autorská práva v zaměstnaneckém vztahu ze zákona náleží zaměstnavateli. To zaměstnavatel poskytuje prostředky a zázemí pro zaměstnance a nese také rizika spojená s neúspěchem, proto je zcela legitimní, že v tomto vztahu je to právě zaměstnavatel, kdo drží majetková autorská práva a dokonce i většinu práv osobnostních. Ačkoli základní koncept osobnostních práv je postaven na premise, že tato zůstávají nedotčena, v případě zaměstnaneckých děl tomu tak úplně není. Autorský zákon presumuje, že v zaměstnaneckém vztahu automaticky přecházejí nejen majetková práva, ale také autorovo svolení ke zveřejnění díla, jeho úpravám, zpracováním, překladům, jeho spojení s jiným dílem či zařazení do díla souborného, včetně uvádění díla pod jménem zaměstnavatele. Reálně tak autorovi zůstává pouze právo vykonávat autorský dohled a v některých případech právo být za autora označen.¹⁰⁷

V případě Spojených států pak můžeme obdobu vidět v konceptu *work-made-for-hire*, neboli díla na objednávku. Avšak i přes to, že jde o podobný koncept zaměstnance a zaměstnavatele dle kontinentální úpravy, rozdíly v této úpravě jsou značné. Vycházejí již z pojetí autorského práva v právním řádu USA, kde historicky stála v popředí prospěšnost pro společnost, na rozdíl kontinentálního pojetí ochrany vlastnictví autora a dualismu práv majetkových a osobnostních. Do USA se pojetí copyrightu přeneslo z Anglie, kde byl důraz zaměřen na práva nakladatele v souvislosti s právem tisknout díla na určitém území. I když Anglie se nakonec cestou dualismu vydala a osobnostní práva ve svém autorském zákoně zakotvila, povaha autorských práv v USA zůstala značně majetková a osobnostní stránku zná pouze velice omezeně, což vychází z konceptu garantování těchto práv státem, jak bylo zmíněno v začátku práce. Jako s majetkovým právem je s ním zacházeno a může tak být jakkoli smluvně převáděno. Dochází k plnému převodu autorského práva na zaměstnavatele. Zásada ochrany investic, které zaměstnavatel v souvislosti se vznikem díla vynaložil, je zde dotažena do úplného konce.¹⁰⁸ Pro účel práce je důležité podotknout, že na zaměstnavatele v tomto systému v rámci přechodu veškerých práv přechází také status autora. V případě právnické osoby jako zaměstnavatele, se tak za autora bude považovat tato právnická osoba. Takový přístup je v kontinentálním systému nemyslitelný právě z povahy rozdělení práv na osobnostní a majetková. Dílo v systému *work-made-for-hire* stále musí být vytvořeno člověkem, ale status autora přechází.

¹⁰⁶ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al., cit. d., str. 180.

¹⁰⁷ SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al., cit. d., str. 178-179.

¹⁰⁸ PRCHAL, Petr. cit. d., str. 91.

4. Aktuální nepřipravenost autorskoprávní úpravy

Jak bylo představeno, oblast autorského práva prochází neustálým vývojem. Mezinárodní rozměr této oblasti je díky internetu enormní a k jeho největšímu rozmachu došlo v rámci poslední dekády. Právo jen těžko reaguje na tak rychlý vývoj, obzvláště pak v oblasti se silným teritoriálním principem, který je pro autorské právo dodnes typický. Aktuální legislativní práce tak řeší problémy převážně spojené s prostředím internetu, jako jsou způsoby rozšiřování děl, možnost jejich užití v rámci legálních výjimek či postavení globálních aktérů, kteří využívají hodnot vytvořených jednotlivými autory, bez dostatečně spravedlivého rozdělení výnosů z těchto hodnot získaných. To vše jsou problémy, které mají svůj počátek již u rozvoje sdílení dat pomocí internetu. I přes to, že např. na úrovni EU vidíme poměrně proaktivní přístup k úpravě těchto problémů, i když je otázkou, jestli vhodným způsobem, dle mého názoru se k řešení těchto problémů přikročilo pozdě. Domnívám se, že oblast umělé inteligence bude v budoucnu stejným typem pokroku, jako byl právě internet a přinese s sebou obdobné, ne-li větší, problémy. Je proto vhodné věnovat umělé inteligenci a její úpravě náležitou pozornost, neboť rozvoj technologií nečeká na to, až na něj bude první úprava připravená. Již v dnešních dnech, jak si ukážeme v rámci této kapitoly, narážíme na problémy spojené s umělou inteligencí, s kterými si právo neví rady. Prozatím jsou bez větších obtíží řešitelné, ale nemuselo by tomu tak být na dlouho.

4.1. Pojem subjektu autora

Prvním z problémů v souvislosti s umělou inteligencí, kterému se chci v rámci této kapitoly věnovat je otázka autorství. Na úrovni mezinárodního práva nenalezneme žádnou harmonizovanou definici autora samotného a jeho definice v národních legislativách jsou rozstříštěné jako autorskoprávní úprava sama. Bernská úmluva termín nedefinuje a nespecifikuje ani, že musí jít o člověka jako poživatele autorskoprávní ochrany.¹⁰⁹ Ani na regionální úrovni Evropské unie nenalezneme v tomto ohledu uspokojivou definici. Pouze pár případů se dotýká pojmu autora jako takového, což vede k aplikaci národních předpisů jednotlivých států. Tento postup a rozdílnost legislativní úpravy jednotlivých států může být překážkou dalšímu vývoji v oblasti autorského práva v mezinárodní oblasti. Otázka autorství díla je tak poslední dobou, především s nástupem nových technologií, velmi kontroverzním tématem a nastiňuje možnost a potřebu dalšího legislativního vývoje. I přes to, že legislativní vývoj k harmonizaci směřuje,

¹⁰⁹ BHATTACHARYA, Priyanka, Leveraging Legal Stringency on Artificial Intelligence Applications - A 'Copyright Law on Artificial Intelligence' Debate (May 4, 2017), p. 40. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2982626>

rychlost tohoto postupu by nemusela být dostačující vzhledem k rizikům, která by aktuální úprava mohla představovat.

V rámci rozvoje technologií se blížíme době, kdy umělá inteligence bude běžným jevem a je nutné se s tímto faktem vypořádat i právně. V tomto směru pak v dnešní době vyvstává mnoho otázek, jakým způsobem řešit situace, kdy by autorem díla člověk nebyl. Je otázkou relativně krátkého časového období, než technologie jako právě umělá inteligence přijdou s vlastními uměleckými či literárními díly bez jakékoli participace člověka, na což právní úprava autorského práva není momentálně připravena. Téměř všechny národní úpravy požadují alespoň minimální participaci člověka na vytvoření díla, byť tohoto může být dosaženo pouhým zadáním parametrů k vytvoření díla. Přestože v případě umělé inteligence zde zatím člověk vždy opravdu stojí a udělí alespoň základní parametry ke vzniku díla, objevilo se již několik případů, kdy se státy musely aktivně zabývat otázkou udělení autorskoprávní ochrany entitě od člověka odlišné. Neřešením této situace může dojít k mnoha problémům a ohrozit vývoj společnosti v mnoha oblastech. Jak bude blíže vysvětleno, pokud by legislativa trvala na přítomnosti lidského prvku v rámci vytváření díla pro požívání autorskoprávní ochrany jako je tomu odsud, potom by všechny výtvořky, které by přítomnost takového prvku neměly, skončily ve sféře tzv. *Public domain*, čili jako volné dílo, jejichž majetková autorská práva nejsou chráněna.¹¹⁰ Neposkytnutí jakékoli ochrany těmto dílům by pro vývojáře či investory znamenalo ztížení možnosti zhodnocení svých investic a potažmo pokles investic do projektů umělé inteligence, což by vedlo k poklesu inovací a mohlo ovlivnit ve výsledku všechny sektory dnešní ekonomiky.¹¹¹

4.2. Co když autorem není člověk? – příklady řešení konkrétních problémů

Pokud bychom se podívali na Evropskou unii, jedním z případů věnujícím se právě otázce (ne)možnosti požívání ochrany u díla, které nebylo vytvořeno nebo k jeho vytvoření nebylo přičiněno člověkem a konkretizující tak právě definici autora jako subjektu, který je schopen požívat autorskoprávní ochrany, je stanovisko generálního advokáta Trstenjaka v případě týkajícím se autorskoprávní ochrany fotografie známém jako *Painer case*. V tomto stanovisku uvádí, že dle věty první Článku 6 Směrnice 2006/116 (o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících) „je tudíž chráněn pouze výsledek tvořivé lidské činnosti“.¹¹²

¹¹⁰ Zákon č. 121/2000 Sb. autorský zákon, cit. d., § 28

¹¹¹ HRISTOV, Kalin, Artificial Intelligence and the Copyright Dilemma (September 1, 2016). IDEA: The IP Law Review, Vol. 57, No. 3, 2017, str. 438. Dostupné z: <http://www.heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/idea57&div=21&collection=journals>

¹¹² Opinion of Advocate General TRSTENJAK in CJEU 12 April 2011, Case C-145/10, Eva-Maria Painer, ECLI:EU:C:2011:239, par. 121.

Na národních úrovních se některé státy s autorstvím vypořádávají přímo ve svých legislativách. Jak lze vidět na příkladu Velké Británie a jejího *Copyright, Designs and Patents Act 1988* (c.48) „*V případě literárních, dramatických, muzických nebo uměleckých děl, které jsou vytvořeny počítačem, je za autora považován ten, kdo nastaví parametry potřebné pro vytvoření díla.*“¹¹³ Pouze malý počet dalších zemí, převážně těch Velkou Británií ovlivněných, výslovně připouští autorskoprávní ochranu počítačem vytvořeným dílům,¹¹⁴ nicméně lidský prvek je zde stále podmínkou.

Česká republika by mohla být dalším z příkladů přístupu národní legislativy. V §5 zákona č. 121/2000 Sb. Autorský zákon vymezuje autora takto: „*Autorem je fyzická osoba, která dílo vytvořila.*“¹¹⁵ čímž nepřipouští autorskoprávní ochranu pro díla vytvořená osobou či věcí odlišnou od osoby fyzické. A stejně tak je tomu u našich slovenských sousedů dle § 13 zákona č. 185/2015 Z.z., který možnost vytvoření díla jiným subjektem než fyzickou osobou také nepřipouští. Předpokládá se, že v případě vytvoření díla počítačem (umělou inteligencí), by se za autora považovala osoba, která tuto technologii ovládá a řídí.¹¹⁶ Taková interpretace ovšem není zdaleka případem většiny států, navíc ji nalezneme pouze v odborné literatuře a legislativně zakotvena není. Vše by tak zůstalo na soudním výkladu, což pro takto mezinárodně významnou oblast, jakou je právě autorskoprávní ochrana, není nejpříznivějším scénářem. Státy, které neposkytují definici autora ve svých legislativách, se musí spolehnout na soudní výklad i v této věci, což může vést k ještě větším rozdílům v konečném výsledku.

Velice podstatným a názorným příkladem, jak by mohla absence legislativních změn v této oblasti dopadnout je případ USA. V roce 2017 se zde objevil problém ohledně otázky autorství díla, když v rámci případu známého jako „Monkey selfie case“ vyvstala otázka kdo nebo co může být autorem. Britský dokumentární fotograf David Slater cestoval napříč Indonésií a zachycoval fotky makaků, tamního druhu opic. Jedna z opic mu fotoaparát sebrala a pořídila několik snímků. Jeden z těchto snímků se rozšířil po internetu a PETA (The People for the Ethical Treatment of Animals), organizace zabývající se ochranou zvířat, vyvolala soudní spor nad otázkou, kdo je v tomto případě vlastníkem autorských práv k dané fotografii s tím, že právě opice by měla být autorem a poživitelem autorskoprávní ochrany, protože fotografii zhotovila.¹¹⁷ David Slater

¹¹³ UK Copyright, Designs and Patents Act 1988 (c.48)

¹¹⁴ ABBOTT, Ryan, *Artificial Intelligence, Big Data and Intellectual Property: Protecting Computer-Generated Works in the United Kingdom* (November 2, 2017). *Research Handbook on Intellectual Property and Digital Technologies* (Tanya Aplin, ed), Edward Elgar Publishing Ltd, Forthcoming, str. 7. Dostupné z SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3064213>

¹¹⁵ ČESKO. Autorský zákon, cit. d.

¹¹⁶ VOJČÍK, Peter. cit. d., str. 89.

¹¹⁷ This Selfie May Set a Legal Precedent. *PETA* [online]. [cit. 2017-12-07]. Available at: <https://www.peta.org/blog/this-selfie-may-set-a-legal-precedent/>

namítal, že to on nastavil kameru tak, aby fotografie vznikla v podobě, ve které vznikla. Tento argument by obstál, pokud by opice kameru neodcizila proti fotografově vůli.¹¹⁸ Jak bylo zmíněno výše, za autora může být považován ten, kdo nastaví parametry potřebné pro vytvoření díla.¹¹⁹ Americký okresní soudce, který měl případ na starost, prohlásil, že zatímco kongres a prezident mají legislativní pravomoc pod autorskoprávní ochranu zahrnout i zvířata, nic nenasvědčuje, že by tomu tak v americkém autorském zákoně bylo.¹²⁰ Americký úřad pro autorské právo zaujal obdobný postoj, když poměrně striktně vymežil možnost autorskoprávní ochrany pro entity odlišné od člověka. V kompendiu vydávaném úřadem pro autorské právo prohlásil, že „*Americký úřad pro autorské právo zaregistruje původní autorské dílo, pouze pokud bylo vytvořeno lidskou bytostí.*“¹²¹ a toto podkládá judikaturou, která zakotvuje, že autorský zákon chrání pouze „*plody mentálního úsilí*“, které „*mají svůj původ v kreativních schopnostech mysli*“¹²². K zmíněnému *Monkey selfie case* byl Úřad se svým stanoviskem ještě jasnější: „*Úřad nezaregistruje dílo, které je produktem přírody, zvířat nebo rostlin*“¹²³, „*Například: Fotografie pořizená opicí.*“¹²⁴ Ačkoli by se tak úprava USA v této oblasti mohla zdát na první pohled benevolentnější, neboť je zde možné, aby byla za autora považována přímo i právnická osoba (work-made-for-hire), v tomto případě se Úřad vyjádřil restriktivně. Požadavek Úřadu na *vytvoření*¹²⁵ díla člověkem se tak zdá být v dnešní době dle mého názoru neprozřetelným. Z textu vyplývá, že nejde pouze o požadavek lidské bytosti jako subjektu pro registraci autorského práva, ale pro samotné vytvoření díla.¹²⁶ Výše popsaný postoj Úřadu dává nabýt dojmu, že by se s dílem, které by vytvořila umělá inteligence sama, bez jakéhokoli podnětu od člověka, zacházelo obdobně jako v případě *Monkey selfie case*, což by ovšem znamenalo nulovou autorskoprávní ochranu.

Výsledkem těchto příkladů je nastínění současné nepřipravenosti na řešení této otázky, v některých případech možná přímo nemožnosti získání autorskoprávní ochrany pro dílo, které nevytvořil nebo k jeho tvorbě nepřispěl člověk. Tento stav je potřeba cíleně regulovat. Návrh řešení této situace je jedním z cílů práce a přejdeme k němu v následující závěrečné kapitole.

¹¹⁸ CNN legal analyst Danny Cevallos for CNN news on September 12, 2017, available at: <http://edition.cnn.com/2017/09/12/asia/monkey-selfie-settlement/index.html>

¹¹⁹ UK Copyright, Designs and Patents Act 1988 (c.48)

¹²⁰ Monkey selfie case: judge rules animal cannot own his photo copyright. *The Guardian* [online]. [cit. 2017-12-07]. Available at: <https://www.theguardian.com/world/2016/jan/06/monkey-selfie-case-animal-photo-copyright>

¹²¹ Compendium of US Copyright Office Practices, Revised 29.9.2017, § 306, Available at: <https://www.copyright.gov/comp3/docs/compendium.pdf>

¹²² U.S. Supreme Court *Feist Pubs., Inc. v. Rural Tel. Svc. Co., Inc.*, 499 U.S. 340 (1991).

¹²³ Compendium of US Copyright Office Practices, cit. d., § 313.2.

¹²⁴ *Ibid.*, § 313.2.

¹²⁵ *Ibid.*, § 306.

¹²⁶ Opačný názor k HRISTOV, Kalin, cit. d., str. 449.

5. Tendence současného vývoje – návrh legislativní úpravy

„Jakékoli změny v autorském právu by měly být činěny v duchu astronautů... s pohledem a myšlenkami upřenými pevně do budoucnosti.“ (Irwin Karp, 1964)¹²⁷

Autorské právo bylo v průběhu historie neustále předmětem změn. S přicházejícími inovacemi a technologiemi přichází také potřeba adaptace právního rámce. Od vynálezu knihtisku, přes telegraf, magnetofon, fotoaparát, osobní počítač až po internet, každý z těchto pokroků autorské právo ovlivnil.¹²⁸ Je pouze logické, že vývoj v této oblasti bude dále pokračovat a stejně tak na něj musí reagovat i legislativní úprava. Technologie jako umělá inteligence jsou pouze dalším krokem. V následujících podkapitolách se pokusím nastínit možný legislativní způsob vypořádání se s problémy, které s sebou přináší umělá inteligence v postavení autora díla a jeho ochrany. Jak bylo vysvětleno v předchozí kapitole, pojem autora není v rámci mezinárodní úpravy autorských práv definován a rozdíly v úpravách jednotlivých legislativ mohou způsobovat problémy nejen ve smyslu přeshraničního obchodu, ale v některých případech by mohly vyloučit autorskoprávní ochranu díla jako takovou. I když názory na potřebu chránit díla, která nevytořil člověk se mohou různit, domnívám se, že absence jakékoli ochrany by byla pro odvětví umělé inteligence těžkou ránou a ovlivnila její následný vývoj.

5.1. Hmotněprávní řešení

Jedním z cílů této práce je návrh možného řešení aktuálního problému ohledně osobnosti autora v mezinárodním právu v souvislosti s umělou inteligencí. Vyhnout se tomu, aby díla vytvořena entitou odlišnou od člověka skončila jako díla volná by mělo být důležitým bodem dalšího vývoje autorského práva na mezinárodní úrovni. Návrhem této práce je užití kombinace tří prvků. Za prvé klasické ochrany autora jak ji známe a jak byla v rámci mezinárodní úpravy představena. Za druhé nového přístupu směrem k postavení umělé inteligence v právním řádu. A za třetí, přenosu autorských práv ze subjektu autora na subjekt od autora odlišný, za pomoci zaměstnaneckého vztahu mezi autorem jako zaměstnancem a vlastníkem (majetkových) autorských práv jako zaměstnavatelem.

Nezbytným východiskem nejen pro řešení představeného problému, ale i pro obecnou budoucí úpravu je bezesporu kvalitní legální definice umělé inteligence a vyřešení problému postavení umělé inteligence v právním řádu. Taková úprava samozřejmě zdaleka přesahuje oblast

¹²⁷ KARP, Irwin. *Reprography and Copyright law*. Port City Press Inc, Baltimore, Md USA, 1964, str. 143

¹²⁸ SHERMAN, Brad. a Leanne WISEMAN. *Copyright and the challenge of the new*. Frederick, MD: Sold and distributed in North, Central and South America by Aspen Publishers, c2012. Information law series, 25. str. 1. ISBN 9789041136695.

autorského práva a na poli práva mezinárodního se domnívám, že k ní s velkou pravděpodobností dojde dříve v souvislosti s odpovědností za škodu, díky tlaku odvětví jako je např. automobilový průmysl se svými samořídícími vozy. K této otázce byla již začátkem roku 2017 vyzvána Evropská komise v rámci zprávy o občanskoprávních pravidlech pro robotiku, čímž se na půdě Evropské unie dostala tato problematika více do popředí. Výbor pro právní záležitosti, jehož předsedou je doc. JUDr. Pavel Svoboda, PhD., v této zprávě Komisi vyzývá nejen k úpravě právní definice umělé inteligence, ale progresivně také navrhuje možnost vytvoření zvláštního právního statusu robota, tedy jakési elektronické osoby, která by mohla nést svoji vlastní odpovědnost.¹²⁹ Tento postup se jeví vhodnou cestou i pro oblast autorského práva a ideálním řešením nastíněného problému. Užití právního vymezení umělé inteligence jako samostatného subjektu by mohlo být prvním z kroků, jak se vyhnout výše popsané situaci, kdy oddělení tvorby díla od jakéhokoli zásahu člověka bude znamenat, že autorskoprávní ochrana dílu nebude poskytnuta. Při stanovení umělé inteligence jako samostatného subjektu, by bylo lze legislativně upravit možnost tohoto subjektu být jakýmsi autorem díla sui generis. Dnešní právní systémy jsou schopny udělit práva subjektům, které definují, jako je fyzická nebo právnická osoba, umělá inteligence však takové vymezení postrádá a o reálném převodu práv nemůže být v současné době řeč.

Základním principem autorského práva je, že poživitelem autorskoprávní ochrany je autor díla.¹³⁰ Představa umělé inteligence jako poživitele autorskoprávní ochrany se zdá být nereálnou a především neprospěšnou pro dnešní společnost. Z tohoto důvodu je nezbytné v následujícím kroku vyřešit, aby umělá inteligence, v této konstrukci nastíněná jako samostatný právní subjekt a autor sui generis, autorská práva ve skutečnosti neměla. Jak jsme si vysvětlili, autor nemusí být nutně vlastníkem autorských práv. Když podíváme na kontinentální právní systém i systém common-law, automatický přechod autorských práv již známe. V kontinentálním systému autor nemusí být vlastníkem majetkových autorských práv, ani většiny práv osobnostních, která mohou v případě zaměstnaneckého poměru automaticky přejít na zaměstnavatele.¹³¹ V některých zemích vycházejících ze systému common-law, jako např. USA, pak v těchto vztazích automaticky přechází celý status autora. Při této konstrukci si pak lze představit umělou inteligenci v pozici zaměstnance. Vlastníkem autorských práv by v takovém případě byl vlastník umělé inteligence. Jak bylo zmíněno v podkapitole týkající se zaměstnaneckých děl, v tomto vztahu dochází k téměř absolutnímu či dokonce absolutnímu převodu autorských práv přímo na zaměstnavatele. V kontinentálním systému zaměstnanci zůstává pouze právo vykonávat nad dílem autorský dohled

¹²⁹ Evropský parlament. Dokument ze zasedání A8-0005/2017. Zpráva obsahující doporučení Komisi o občanskoprávních pravidlech pro robotiku (2015/2013(INL))

¹³⁰ Koelman, cit. d., str. 603.

¹³¹ TORREMANS, Paul. *Holyoak and Torremans intellectual property law*. Seventh edition. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press, 2013. str. 250. ISBN 9780199643318.

a v některých případech právo být uveden jako autor. Případná nepřevoditelnost těchto zbylých práv za současného legislativního stavu by tak neměla vážnějších důsledků. Naopak se domnívám, že v daném případě by bylo vhodné, aby osobnostní práva poskytována nebyla. Zcela jistě nemohou být přiznána umělé inteligenci, což vychází z jejich podstaty, ale domnívám se, že by je neměl mít ani vlastník této umělé inteligence, neboť fakticky autorem není, proto např. právo být pod dílem uveden jako autor se v daném případě jeví jako nevhodné.

Za předpokladu, že bychom mohli pracovat s umělou inteligencí jako samostatným právním subjektem, můžeme užít koncept rozdělení autorských práv mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, čímž se vyhneme hned několika problémům. Autorskoprávní ochrana díla vytvořeného entitou odlišnou od člověka by byla na základě tohoto vztahu přidělena vlastníku umělé inteligence, čili právnické či fyzické osobě, která je fakticky i právně odpovědná.¹³² Využili bychom konceptu přímého přidělení majetkových autorských práv osobě odlišné od autora a stanovili tedy, že ochrana veškerých děl vytvořených subjektem umělé inteligence, která by vznikla, kdyby díla vytvořil člověk, bude přiřknuta vlastníku umělé inteligence stejně, jako jsou tato práva automaticky přidělena zaměstnavateli.¹³³ Takto nastíněný model by předešel hrozbě, že veškerá díla vytvořená umělou inteligencí by skončila jako díla volná. Samostatné vymezení umělé inteligence bude samozřejmě vyžadovat jeho promítnutí do národních úprav, ale současný právní systém by výrazněji narušit nemělo.

5.2. Úroveň a proces úpravy

Další důležitou otázkou je, jakým způsobem a na jaké úrovni by bylo nejvhodnější tento model zakotvit. Změny na úrovni národních legislativ by byly neefektivní a v dnešní době stále větší globalizace je správné, že trend vede spíše k harmonizaci. Obzvláště by to pak mělo platit u technologií jako je umělá inteligence. V rámci kapitoly věnující se systému mezinárodních smluv a organizací upravujících autorské právo jsme mohli dostat potřebný základ pro vyhodnocení vhodného způsobu přednesení navržené úpravy. Následující podkapitoly vysvětlí možnosti mezinárodní a regionální úrovně legislativní úpravy, jejich vyhlídky a výhody.

5.2.1. Mezinárodní úroveň úpravy

I přes to, že harmonizace na mezinárodní úrovni je v tomto směru spíše na bodu mrazu¹³⁴, ideální cestou pro vzdálenější budoucnost a harmonizaci právě na mezinárodní úrovni by bylo zle

¹³² HRISTOV, Kalin, cit. d., str. 447.

¹³³ BRIDY, Annemarie, Coding Creativity: Copyright and the Artificially Intelligent Author (July 18, 2011). Stanford Technology Law Review, Vol. 5, pp. 1-28 (Spring 2012).; U. of Pittsburgh Legal Studies Research Paper No. 2011-25, p. 27. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=1888622>

¹³⁴ ABBOTT, Ryan, cit. d., str. 13.

uvažovat o dokumentu založeném na platformě smluvního systému WIPO. Jednalo by se o legislativní úpravu se zaměřením na autorskoprávní ochranu v souvislosti s umělou inteligencí. Proč se domnívám, že právě úprava v rámci WIPO by byla vhodnou cestou na rozdíl např. od WTO resp. TRIPS vychází už z podstaty těchto dvou kolejí ochrany duševního vlastnictví v mezinárodním právu. Jak bylo již vysvětleno v kapitolách věnujícím se právě těmto dvěma institucím, WTO se zaměřuje na úpravu směrem k mezinárodnímu obchodu a jeho aspektům, vynechává tak úplně např. úpravu osobnostních autorských práv, která je v rámci tradice kontinentálního práva důležitá a jejímu porušování v dnešním digitálním prostředí se musí předcházet.¹³⁵ WIPO se oproti tomu zaměřuje na úpravu obecnou a pro zavedení subjektu umělé inteligence do oblasti autorského práva se tak jeví jako vhodnější. Vhodnost využití právě WIPO vychází už ze samotných cílů organizace, mezi které patří hledání a představení řešení problémů v oblasti duševního vlastnictví, které v souvislosti s novými technologiemi nastávají. Šlo by o nejefektivnější způsob úpravy právního rámce a jeho přípravy na nadcházející dobu umělé inteligence. Pokud by se však mělo jednat o mezinárodní smlouvu, velký počet států s sebou také nese velký problém ohledně konsenzu. I za použití možností, které nabízí Vídeňská úmluva o smluvním právu, jako je možnost být vázán pouze částí smlouvy nebo možnost výběru jednotlivých ustanovení a stanovení výjimek,¹³⁶ je scénář uzavření mezinárodní smlouvy vhodný spíše pro širší politickou debatu a vzdálenější budoucnost. Pro mezinárodní úroveň úpravy by tak z tohoto důvodu bylo v současné době nejvhodnější využít institutů soft law a úpravu této oblasti vymezit v doporučení, které by mohly všechny signatářské státy WIPO využít. Každý ze států, který by se setkal s problémem uznávání uměleckých děl vytvořených umělou inteligencí, by tak měl připravenou legislativní příručku, jak tento problém v rámci své právní úpravy řešit.

5.2.2. Evropská úroveň úpravy

I přes efektivitu úpravy na mezinárodní úrovni, v rámci doporučujícího dokumentu se nemůžeme spolehnout na to, že ho všichni využijí a o to více, že ho shodně inkorporují. Pro oblast evropského trhu se nejvhodnějším způsobem jak s touto úpravou začít, jeví úprava právě na regionální úrovni Evropské unie. Navzdory tomu, že těžiště práva duševního vlastnictví leží stále v národních legislativách, Evropská unie dokázala udělat znatelný pokrok směrem k její harmonizaci. Od judikatury Soudního dvora Evropské unie, přes dílčí nařízení z oblasti autorskoprávní úpravy, až po onu kontroverzní Směrnici o autorském právu na jednotném

¹³⁵ DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví: v kontextu evropského práva, dohody trips a aktivit WIPO*. cit. d., str. 69.

¹³⁶ United Nations, *Vienna Convention on the Law of Treaties*, 23 May 1969, United Nations, Treaty Series, vol. 1155, p. 331, Art. 17-23.

digitálním trhu.¹³⁷ Potřebu a vhodnost obdobné úpravy reagující na nové technologie představila Evropská unie již v rámci InfoSoc směrnice. V její preambuli vyjadřuje obavu, že bez harmonizace na úrovni EU by byly jednotlivé státy nuceny přistoupit k úpravě svých legislativ samostatně, což by mohlo vést k ještě větším rozdílům v jednotlivých právních řádech a s tím spojeným omezením volného pohybu služeb a výrobků, které jsou s oblastí autorskoprávní úpravy spjaty.¹³⁸ Je pouze logické pokračovat touto nastolenou cestou směrem k harmonizaci v této oblasti a pokusit se o možná trochu progresivnější přístup v rámci práva EU. Zajištění konkurenceschopnosti na mezinárodním trhu, kde umělá inteligence hraje již dnes velice důležitou roli a lze očekávat, že v budoucnu se její význam několikanásobně zvětší, by mělo být prioritou aktuálních legislativních debat. Prakticky by tak jedním z vhodných řešení aktuální situace mohla být úprava této Směrnice o autorském právu pro specifické zakotvení postavení umělé inteligence v rámci autorského práva. Druhou variantou by pak mohlo být představení směrnice nové, která by samostatně upravovala postavení umělé inteligence obecně pro všechna odvětví na regionální úrovni Evropské unie, neboť umělá inteligence dalece přesahuje pouze oblast autorských práv či duševního vlastnictví jako celku.

¹³⁷ ABBOTT, Ryan, cit. d., str. 7.

¹³⁸ Směrnice 2001/29/ES. cit. d., Preambule, odst. 6.

Závěr

Cílem práce bylo představit vybrané aspekty mezinárodní úpravy autorského práva související s vývojem nových technologií. V první kapitole byl čtenář uveden do postavení autorského práva jak v rámci práva mezinárodního, tak do jeho zařazení v rámci práva duševního vlastnictví. Byly vysvětleny základní rozdíly oblastí kontinentálního a anglo-amerického systému ochrany autorských práv, jejichž důsledkem je dualismus těchto práv (práva osobnostní a majetková) v evropských zemích a určité potlačení osobnostních práv v rámci legislativy USA. Druhá kapitola představila dnešní systém mezinárodní úpravy této oblasti. Východiska z Bernské úmluvy, přes Dohodu o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví TRIPS a Světovou organizaci duševního vlastnictví WIPO, až k regionální úpravě v rámci Evropské unie, kde byl podrobněji rozebrán návrh nové Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu. V jednotlivých částech této kapitoly je patrné, jak veliký vliv mají na úpravu této oblasti právě nové technologie. Každá novější úprava byla především reakcí na nové způsoby vytváření či šíření autorských děl a je nanejvýš jasné, že v oblasti autorských práv je nutné se zaměřovat na budoucnost více, než ve většině jiných právních odvětví.

Ve třetí kapitole byly představeny vybrané instituty autorského práva jako poskytnutí teoretického základu pro dále řešený problém ohledně autorských děl vytvořených umělou inteligencí. Bylo poukázáno na důležitost minimálního standardu autorskoprávní ochrany. Vnitrostátní úpravy však sahají poměrně dalece za toto minimum a jejich rozdíly jsou značné, což vychází již z odlišného vývoje oblastí v rámci kontinentálního a anglo-amerického systému, jak bylo nastíněno v kapitole první. Tyto rozdíly se projevují ve všech představených institutech. Ať jde o kritérium původnosti, jež je považováno za kritérium slabší či pro kontinentální systém typické kritérium jedinečnosti. O monismus či dualismus osobnostních a majetkových práv, kde jsme na příkladu USA mohli pozorovat sílu ekonomického aspektu těchto práv. Nebo o koncept zaměstnaneckých děl a možnost převodu autorských práv na osobu odlišnou od autora.

Další, čtvrtou kapitolou, se práce dostala k nastínění možného problému v rámci dalšího rozvoje umělé inteligence. Co by se stalo, kdyby autorské dílo bylo vytvořeno výhradně umělou inteligencí bez přičinění člověka? To byla jedna z hlavních otázek, kterou si práce kladla. Současná právní úprava autorského práva není s to této otázce čelit. Za pomoci praktických příkladů a soudních rozhodnutí bylo poukázáno na určité způsoby řešení týkající se obdobných situací. Tím práce došla k závěru, že nepřipravenost právní úpravy by mohla způsobit, že díla, která budou vytvořena umělou inteligencí, budou tzv. díla volná a nebudou tak chráněna vůbec. Je to způsobeno především požadavkem na určitý typ kreativního zapojení se člověka. Různé druhy požadavků na účast člověka při tvorbě díla jsou protkané celou oblastí autorskoprávní ochrany. Ať

už jde o požadavek na vytvoření díla přímo fyzickou osobou jako je tomu v některých národních legislativách, požadavek na výtvar lidské mysli jak uvádí mezinárodní organizace WIPO či nutnost výtvaru lidskou bytostí stanovena judikatorní praxí. S postupným posunem technologií však můžeme pozorovat určité prolamování této konstrukce. Když stroje přebrali větší část tvorby některých děl, požadavek se v praxi změkčil na pouhou participaci člověka, kdy stačí, pokud zadá pouze vstupní parametry či učiní nastavení potřebná ke vzniku díla. Realita, kde umělá inteligence vytváří umělecká díla bez jakékoli participace člověka je dalším stupněm a autorské právo na něj bude muset reagovat.

Ambicí poslední kapitoly pak bylo nastínit formu právní úpravy, kterou by bylo možno vyhnout se scénáři, že díla vytvořená umělou inteligencí budou považována za díla volná. S použitím institutů představených v kapitole třetí byl vytvořen konstrukt převodu autorských práv na vlastníka umělé inteligence, což se domnívám, by bylo cestou nejefektivnější. K tomu je zapotřebí několika kroků. Již dnes na půdě Evropského parlamentu existuje návrh na zavedení umělé inteligence jako samostatného subjektu, jakési elektronické osoby, a to v rámci její občanskoprávní odpovědnosti. Takového subjektu by pak mohlo být využito i v odvětví autorského práva. Přímé přidělení majetkových autorských práv osobě odlišné od autora je v autorském právu běžné, proto při stanovení, že ochrana veškerých děl vytvořených subjektem umělé inteligence, bude přiřknuta vlastníkovi umělé inteligence stejně, jako jsou tato práva automaticky přidělena zaměstnavateli je cesta de lege ferenda, kterou práce předkládá.

V poslední části této kapitoly byl pak představen způsob, jakým by bylo lze uvažovat o adaptaci právního rámce k vyřešení nastíněného problému. Nejvhodnějším se zdá nejdříve úprava pomocí směrnice na regionální úrovni Evropské unie. Na mezinárodní scéně nezřídka dochází k inspiraci z legislativních úprav právě Evropské unie. Úprava pomocí směrnice by tak mohla posunout k reálnějšímu cíli i debatu na mezinárodní úrovni. Vhodnou platformou pro takovou debatu se jeví WIPO. WIPO nabízí možnost použití soft law institutů, které by mohly započít harmonizační procesy v dané oblasti. Tento postup umožňuje snazší adaptaci přednesených pravidel, neboť nevyžaduje jednoznačný konzesus. Následně je z něj možné vycházet při úpravě v rámci mezinárodních smluv. Nezbyvá než doufat, že k takové úpravě bude vzhledem k rychlosti technologického pokroku čas.

Domnívám se, že cíle práce bylo dosaženo a čtenář se mohl seznámit jak s výchozími pilíři úpravy, tak s možnou cestou budoucího směřování této oblasti.

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

ANDRUŠKO, Alena., *Aktuálně o reformě autorského práva v EU*, kolektivní monografie *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta*, 2017. ISBN: 978-80-87975-75-6.

DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš., *K harmonizační roli SDEU při výkladu kritérií originality autorských děl*, kolektivní monografie *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta*, 2017. ISBN: 978-80-87975-75-6.

DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví: v kontextu evropského práva, dohody trips a aktivit WIPO*. Praha: Linde, 2004. ISBN 80-7201-467-6.

DOBŘICHOVSKÝ, Tomáš., *Originalita autorských děl – vstříc (skryté) harmonizaci v EU?*, kolektivní monografie *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta*, 2014, str.40. ISBN 9788087975.

CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. § 2 [Autorské dílo]. In: CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. *Autorský zákon*. 5. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-671-5.

CHANDRA, Ramesh. *Issues of intellectual property rights*. Delhi, India: Isha Books, 2004. ISBN 9788182050952.

GOLDSTEIN, Paul a P. B. HUGENHOLTZ. *International copyright: principles, law, and practice*. 3rd ed. Oxford; New York: Oxford University Press, c2013. ISBN 9780199794294.

KARP, Irwin. *Reprography and Copyright law*. Port City Press Inc, Baltimore, Md USA, 1964.

PRCHAL, Petr. *Zakázková autorská díla z pohledu práva závazkového a autorského*. Praha: Linde Praha, 2013. ISBN 978-80-7201-903-8.

TELEC, Ivo. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. Brno: Doplněk, 1994. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. ISBN 80-210-0885-7.

TORREMANS, Paul, ed. *Copyright law: a handbook of contemporary research*. Cheltenham, UK: Edward Elgar, 2007. Research handbooks in intellectual property. ISBN 978-1-84542-487-9.

TORREMANS, Paul. *Holyoak and Torremans intellectual property law*. Seventh edition. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press, 2013. ISBN 9780199643318.

SHERMAN, Brad. a Leanne WISEMAN. *Copyright and the challenge of the new*. Frederick, MD: Sold and distributed in North, Central and South America by Aspen Publishers, c2012. Information law series, 25. ISBN 9789041136695.

SRSTKA, Jiří, Jan BARTÁK, Tomáš DOBŘICHOVSKÝ, et al. *Autorské právo a práva související: vysokoškolská učebnice*. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 9788075022400.

VOJČÍK, Peter. *Právo duševního vlastnictva*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Slovenské monografie. ISBN 978-80-7380-527-2.

2. Seznam odborných článků a vědeckých prací

ABBOTT, Ryan, Artificial Intelligence, Big Data and Intellectual Property: Protecting Computer-Generated Works in the United Kingdom (November 2, 2017). Research Handbook on Intellectual Property and Digital Technologies (Tanya Aplin, ed), Edward Elgar Publishing Ltd, Forthcoming, str. 7. Dostupné z SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3064213>

BRIDY, Annemarie, Coding Creativity: Copyright and the Artificially Intelligent Author (July 18, 2011). Stanford Technology Law Review, Vol. 5, pp. 1-28 (Spring 2012).; U. of Pittsburgh Legal Studies Research Paper No. 2011-25, str. 27. Dostupné z SSRN: <https://ssrn.com/abstract=1888622>

BHATTACHARYA, Priyanka, Leveraging Legal Stringency on Artificial Intelligence Applications - A 'Copyright Law on Artificial Intelligence' Debate (May 4, 2017). Dostupné z SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2982626>

HRISTOV, Kalin, Artificial Intelligence and the Copyright Dilemma (September 1, 2016). IDEA: The IP Law Review, Vol. 57, No. 3, 2017, str. 438. Dostupné z: <http://www.heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/idea57&div=21&collection=journals>

KOELMAN, Kamiel J., Copyright Law & Economics in the Copyright Directive: Is the Droit D'Auteur Passe?. International Review of Intellectual Property and Competition Law, 2004, Dostupné z SSRN: <https://ssrn.com/abstract=428480>.

SCHÉRÉ, Elizabeth. *Fordham International Law Journal: Where is the Morality? Moral Rights in International Intellectual Property and Trade Law* [online]. 2018, Volume 41(Issue 3, Article 6). str. 774-776. Dostupné z: <https://ir.lawnet.fordham.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2703&context=ilj>

STANDLER, Ronald B. *Moral Rights of Ruthors in the USA*. 2012. Dostupné z: <http://www.rbs2.com/moral.pdf>

3. Seznam použitých internetových zdrojů

CNN legal analyst Danny Cevallos for CNN news on September 12, 2017, available at: <http://edition.cnn.com/2017/09/12/asia/monkey-selfie-settlement/index.html>

Compendium of US Copyright Office Practices, Revised 29.9.2017, Available at: <https://www.copyright.gov/comp3/docs/compendium.pdf>

Draft report on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on copyright in the Digital Single Market: 2016/0280(COD), Amendment 52. [online]. 10.3.2017. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2F%2FEP%2F%2FNONGML%2BCOMPARL%2BPE-601.094%2B01%2BDOC%2BPDF%2BV0%2F%2FEN>

EU copyright reform/expension, TIMETABLE. Dostupné z: <https://juliareda.eu/eu-copyright-reform/>

European Commission. *The EU copyright legislation: Digital Single Market* [online]. 1. 1. 2018 [cit. 2018-11-18]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/eu-copyright-legislation>.

KUBA, Jaroslav. *Odkazy ve světle judikatorního vývoje SDEU* [online]. 19. 10. 2017 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/odkazy-ve-svetle-judikatorniho-vyvoje-sdeu-106511.html>

KUČERA David, HORKÝ Michal (CHSH Kališ & Partners). *Směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu – máme se i nadále bát?* [online]. 24. 7. 2018 [cit. 2018-11-28]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/smernice-o-autorskem-pravu-na-jednotnem-digitalnim-trhu-mame-se-i-nadale-bat-107952.html>

Monkey selfie case: judge rules animal cannot own his photo copyright. *The Guardian* [online]. [cit. 2017-12-07]. Available at: <https://www.theguardian.com/world/2016/jan/06/monkey-selfie-case-animal-photo-copyright>

Policy. WIPO: World Intellectual Property Organization [online]. [cit. 2018-11-01]. Dostupné z: <http://www.wipo.int/policy/en/index.html>

Pozměňovací návrhy přijaté Evropským parlamentem dne 12. září 2018 k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o autorském právu na jednotném digitálním trhu (COM(2016)0593 – C8-0383/2016 – 2016/0280(COD)). Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2018-0337+0+DOC+PDF+V0//CS>

Reforma autorského práva: EP schválil svůj jednací mandát. *Tisková zpráva, plenární zasedání* [online]. 12. 9. 2018 [cit. 2018-11-17]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/press-room/20180906IPR12103/reforma-autorskeho-prava-ep-schvalil-svuj-jednaci-mandat>

SMEJKAL, Ladislav. Nová evropská směrnice o ochraně autorského práva v informační společnosti. *Ikaros* [online]. 2001, ročník 5, číslo 5 [cit. 2018-12-03]. urn:nbn:cz:ik-10719. ISSN 1212-5075. Dostupné z: <http://ikaros.cz/node/10719>

Systém Content ID na YouTube. Video dostupné z: <https://support.google.com/youtube/answer/2797370?hl=cs>

This Selfie May Set a Legal Precedent. *PETA* [online]. [cit. 2017-12-07]. Available at: <https://www.peta.org/blog/this-selfie-may-set-a-legal-precedent/>

U. S. Copyright Office. *Work made for hire* [online]. 2012, Circular 09 [cit. 2018-11-18]. Dostupné z: <https://www.copyright.gov/circs/circ09.pdf>

VALEKOVÁ, Anna. *Náhradní autorské odměny ve světle poslední judikatury Soudního dvora Evropské unie* [online]. 1. 12. 2010 [cit. 2018-12-03]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nahradni-autorske-odmeny-ve-svetle-posledni-judikatury-soudniho-dvora-evropske-unie-68471.html>

What is intellectual property?, WIPO Publication No. 450(E). str. 3. ISBN 978-92-805-1555-0. Dostupné z: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/intproperty/450/wipo_pub_450.pdf

WIPO-Administered Treaties. *World Intellectual Property Organization* [online]. [cit. 2018-11-09]. Dostupné z: http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=15

WIPO Intellectual Property Handbook on Policy, Law and Use. WIPO Publication 489E; ISBN 978-92-805-1291-5. Dostupné z: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/intproperty/489/wipo_pub_489.pdf

WTO ECAMPUS. WTO E-LEARNING, Detailed Presentation of Copyright, To present Section 1 of Part II of the TRIPS Agreement on copyright and related rights, Presentation 12, Section II.B.6. MORAL RIGHTS. [09.11.2018] Dostupné z: https://ecampus.wto.org/admin/files/Course_385/Module_1629/ModuleDocuments/TRIPS_Copyrights-L2-R1-E.doc

4. Seznam použitých právních předpisů

Agreement Between the World Intellectual Property Organization and the World Trade Organization. Done in Geneva on 22 December 1995.

Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, Apr. 15, 1994, Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization, Annex 1C, 1869 U.N.T.S. 299, 33 I.L.M. 1197 (1994), Art. 9(2)

Berne convention for the protection of literary and artistic works, of September 9, 1886, completed at Paris on May 4, 1896, revised at Berlin on November 13, 1908, completed at Berne on March 20, 1914, revised at Rome on June 2, 1928, revised at Brussels on June 26, 1948, revised at Stockholm on July 14, 1967, and revised at Paris on July 24, 1971.

ČESKO. § 2 odst. 1 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

Návrh SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o autorském právu na jednotném digitálním trhu COM/2016/0593 final - 2016/0280 (COD).

Sdělení č. 191/1995 Sb., Ministerstva zahraničních věcí o sjednání Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO), Příloha 1C, Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES, ze dne 22. května 2001, o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.

Smlouva č. 33/2002 Sb. m. s., Sdělení Ministerstva zahraničních věcí o přístupu České republiky ke Smlouvě Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském.

UK Copyright, Designs and Patents Act 1988 (c.48), čl. 1, odst. 1.

United Nations, *Vienna Convention on the Law of Treaties*, 23 May 1969, United Nations, Treaty Series

VYHLÁŠKA č. 133/1980 Sb., ministra zahraničních věcí, ze dne 8. července 1980 o Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886, doplněné v Paříži dne 4. května 1896, revidované v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněné v Bernu dne 20. března 1914 a revidované v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu dne 26. června 1948, ve Stockholmu dne 14. července 1967 a v Paříži dne 24. července 1971.

World Intellectual Property Organization, Copyright Treaty, Apr. 12, 1997, S. Treaty Doc. No. 105-17 (1997)

5. Seznam použité judikatury

Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2858/13.

Opinion of Advocate General TRSTENJAK in CJEU 12 April 2011, Case C-145/10, Eva-Maria Painer, ECLI:EU:C:2011:239.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 21. 10. 2010, ve věci C – 467/08 Padawan SL vs. Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE).

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 15. 3. 2012, ve věci C – 135/10 - Societa Consortile Fonografici (SCF) proti Marcou Del Corsovi.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 7. 12. 2006, ve věci C – 306/05 - Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE) proti Rafael Hoteles SA.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 13. 2. 2014, ve věci C – 466/12 - Nils Svensson a další v. Retriever Sverige AB.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 21. 10. 2014, ve věci C – 348/13 - BestWater International GmbH v. Michael Mebes a Stefan Potsch.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 8. 9. 2016, ve věci C – 160/15 - GS Media BV v. Sanoma Media Netherlands.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 26. 4. 2017, ve věci C – 527/15 - Stichting Brein v Jack Frederik Wullems.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 14. 6. 2017, ve věci C – 610/15 - Stichting Brein v Ziggo BV.

Rozsudek Soudního dvora EU ve věci Infopaq International A/S proti Danske Dagblades Forening, C-5/08, ze dne 16. července 2009.

Rozsudek Soudního dvora EU ve věci Eva-Maria Painer proti Standard VerlagsGmbH a další, C-145/10, ze dne 1. prosince 2011.

U.S. Supreme Court Feist Pubs., Inc. v. Rural Tel. Svc. Co., Inc., 499 U.S. 340 (1991)

6. Seznam ostatních zdrojů

Evropský parlament. Dokument ze zasedání A8-0005/2017. Zpráva obsahující doporučení Komisi o občanskoprávních pravidlech pro robotiku (2015/2013(INL))

Rozhovor s doc. JUDr. Palvem SVOBODOU, PhD., předsedou Výboru pro právní záležitosti u Evropského parlamentu. Studio Brusel, 12.4.2017. Dostupné z: <https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-politika/459501/roboti-maji-nest-pravni-odpovednost-za-sve-ciny-zni-z-eu-svoboda-nesmysl.html>

VAN ZIMMEREN, Esther. European, International & Comparative IP Law seminar. Antwerpy, University of Antwerp, 21.11.2017.

Ochrana autorských práv a mezinárodní právo

Abstrakt

Práce se zaměřuje na aktuální situaci v oblasti mezinárodní ochrany autorských práv v souvislosti s novými technologiemi. Nejprve poukazuje na rozdílnost úprav jednotlivých států a oblastí, která vychází z principu teritoriality autorskoprávní ochrany a vymezuje postavení autorského práva jak na mezinárodní úrovni, tak v rámci práv duševního vlastnictví. Poté představuje úpravy této oblasti na mezinárodní úrovni, a to v rámci Bernské úmluvy, Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví TRIPS a Světové organizace duševního vlastnictví WIPO. Dále se pak zaměřuje na regionální oblast Evropské unie, kde rozebírá Směrnici o autorském právu v informační společnosti a aktuálně připravovanou Směrnici o autorském právu na jednotném digitálním trhu a podrobněji se věnuje jejím kontroverzním článkům 11 a 13. Ve své druhé polovině práce přibližuje jednotlivé instituty autorského práva, kritérium původnosti a jedinečnosti, rozdělení autorských práv na osobnostní a majetková a koncept zaměstnaneckých děl. Tímto poskytuje teoretický základ pro následující kapitoly, jejichž cílem je nastínit možný problém v oblasti autorského práva, který se týká děl vytvořených umělou inteligencí. Práce se tak věnuje otázce, kdo bude vlastníkem autorských práv za předpokladu, že dílo vytvoří umělá inteligence bez jakéhokoli přičinění člověka, včetně nastavení vstupních parametrů. Na příkladech úpravy jednotlivých států a soudních rozhodnutích týkajících se osoby autora, poukazuje na roztržičnost této úpravy a její nepřipravenost řešit nastíněný problém. Ve svém závěru pak práce nabízí konstrukci možného řešení tohoto problému za pomoci kombinace výše zmíněných teoretických východisek a předkládá možný způsob legislativních úprav v rámci z počátku představeného systému mezinárodních smluv a organizací.

Klíčová slova

Ochrana autorských práv, Mezinárodní právo, Nové technologie, Umělá inteligence

Protection of Copyright and International Law

Abstract

The topic of the thesis is focused on current situation within the area of international copyright protection in connection with new technologies. Firstly, it points to differences in national and regional adaptations of legislation based on the principle of territoriality typical for copyright protection. It defines the position of copyright within the framework of international law and within the system of intellectual property rights. It then presents the legislative framework of this area through the Berne Convention, the TRIPs Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights and the WIPO World Intellectual Property Organization. It then focuses on the regional area of the European Union, where it discusses the Copyright Directive in the Information Society and the currently prepared Copyright Directive in the Single Digital Market and discusses in more detail its controversial articles 11 and 13. In its second part, the thesis approaches concepts of copyright, the criterion of originality and uniqueness, dualism of copyright as divided to the economic and moral rights and the concept of employee works. This provides a theoretical basis for the following chapters to illustrate a possible copyright problem related to artificial intelligence works. The thesis thus deals with the question of who will be the owner of the copyright, in case that the work creates artificial intelligence without any human induction, including the setting of input parameters. The thesis points the fragmentation of legislation of this area, and its inability to address the problem outlined, on the examples of national legislations and judicial decisions concerning the person of the author. In conclusion, the thesis offers the construction of a possible solution of this problem by means of a combination of the above-mentioned theoretical concepts and presents a possible way of legislative approach within the system of international treaties and organizations.

Key words

Protection of copyright, International law, New technologies, Artificial intelligence